

DIRVA

THE FIELD

Nr. 81 Spalio-October 22, 1959 Cleveland, Ohio

KAUNE ATIDARYTA ŽEMĖS ŪKIO PARODA

Vilniuje išstatyti Mateikos paveiksai. - Kauno žemės ūkio parodoj ne visiems kolchozams leista pasirodyti.- Mizara skuba išleisti 36,000 rublių...

Spalio 8 d. Vilniuje, Dailės muziejuje buvo atidaryta lenkų dailininko J. Mateikos paveikslų paroda. Parodos rengimu rūpinasi Krokuvos muziejus, kurio atstovai parodą tvarko ir teikia žiūrovams paaiškinimų. Vėliau paroda numatoma perkelti į Taliną, Leningradą, Maskvą ir Minską. (Lietuvoje populiariausias Mateikos paveikslas yra Žalgirio mūšis su Vytautu centre). Parodoje iš viso yra 109 Mateikos kūrinių ir šiek tiek biografinės medžiagos bei dailininkui priklausiusių daiktų.

KAUNE ATIDARYTA ŽEMĖS ŪKIO PARODA

Spalio 12 d. Kaune buvo atidaryta antroji sukolchozinto Lietuvos žemės ūkio paroda. Iš 78 rajonų tik 16 yra gavę teisę dalyvauti parodoje ir pasirodyti su laimėjimais.

Parodoj dalyvauti teisę gavo 10 sovchozų. Tai yra tik maždaug kas aštuntas sovchozas.

Iš parodoj esamų kolchozų vienas rodo tikrai nuostabių laimėjimų. Nuostabius tuo, kad jo gamybos skaičiai rodomi nepaprastai pralenkę kitus, net pavyzdiniais vadinamus, kolchozus, nors lig šiol apie tą kolchozą beveik nebuvo kalbama. Tai Vabalninko rajono kolchozas, pavadintas "Raudonosios žvaigždės" vardu. Tas kolchozas iš 100 ha gausnų 300 centnerių pieno, 90 centnerių mėsos, kurios dauguma kiaulių (50 cent. iš 100 ha ariamos), 100 ha turįs 15 karių, per metus nupenįs 1500 bekoninių kiaulių... Tai pasakoja stebuklingas to kolchozo pirmininkas Bronius Kasparavičius, kuris esąs tryliktas to kolchozo pirmininkas: dvylika pirmininkų kolchozą nugyvenę, o jis, tryliktas, ištraukęs jį iš atsilikusių į pačias aukštybes. Tik jo minimi skaičiai atrodo labai "apskritūs" ir pasakojami "medžiotojišku" stilium...

Tas nuostabus kolchozas pernai dirbantiesiems mokėjęs atlyginimus po 3.5 kg. grūdų ir po 5 rb. už darbo dieną. Tai atitinka apie 116 lietuviškų centų (Lietuvos ūkininkai samdinams mo-

kėjo nuo 180 iki 380 centų už darbo dieną ir duodavo maistą, įkainojamą tada apie 90 centų, tai iš viso nuo pustrčio iki keturių kartų daugiau, negu tas pavyzdingas kolchozas). Šįmet esąs įvestas "garantuo-tas atlyginimas" pinigais. (Tai atlyginimas vadinama "akordine", arba "piece-work" sistema). Atlyginimas esąs išmokamas kas mėnuo, už dieną (už atliktą darbą per dieną) esą mokama po 20-30 rublių ir nuo 3 iki 6 kg. grūdais. Tai būtų jau panašus atlyginimas, kaip Lietuvos laikais buvo mokama samdinams. Tačiau pirmininkas paaiškina, kad laukų darbininkai šįmet faktiškai uždirbo po 400-450 rublių per mėnesį, o tai yra maždaug tas pats, kaip 40-50 lietuviškų litų Lietuvos laikais: mažiau, negu pragyvenimo minimumas (ir tai darbymetėje!). Melžėjos, tiesa, vasaros metu kai kurios uždirbdavusios net po 1600-1700 rublių, o šiaip jau prie gyvulių ir kiti nuolatinį darbą dirbantieji vasarą gavę ne mažiau kaip po 1000 rublių. Tai ligi šiol dar negirdėti kolchozuose atlyginimai. Net fabrikuose nedaug kas po tiek uždirba. Bet, jei tai ir tiesa, tiek uždirbo tik kai kurie darbininkai, ir tik vasaros mėnesiais. Tuo tarpu net ir pagirtiniausias uždarbis kolchoze nepajėgia pasiekti Lietuvos laikų žemės ūkio samdinių uždarbių vertės.

ROJAUS MIZAROS "GERI LAIKAI"

Rojus Mizara nuo kity "piligrimų" atsiskyrė ir pasiliko Lietuvoj ilgesniui laikui, galbūt pusmečiui ar daugiau. Mat, sovietinė leidykla Vilniuje išleido keletą jo "romanų". Autoriams, jeigu jau kas pripažintas naudingas, mokami neblogi honorarai. Tad ir R. Mizarai jų priskaityta nemažas kiekis rublių, bene apie 36,000. Jeigu rubliai būtų verti tiek, kiek Maskvos valdžia sako, tai būtų 9000 dolerių! Jeigu jie būtų verti bent to, kas už dolerį duoda rubliais turistams (10 už vieną), tai vis dar būtų 3,600 dolerių. Bet tie dolerių už tuos rublius nei niekas kitas, nei pati sovietinė valdžia neduoda. Nėra kitos

išeities Mizarai, kaip tuos rublius ten pat ir išleisti. Leisdamas po 6000 rublių per mėnesį (po 200 per dieną, tai yra tiek per dieną, kiek tenai daugumas tik per dvi savaites teuzdirba) Mizara galės turėti iš tiesų "gerą laiką". Kaip "įžymus rašytojas ir žurnalistas" dabar Mizara dalyvauja visose išskilmėse ir visuose suvažiavimuose. Alytų ir gimtose apylinkėse vaidina "dėdė iš Amerikos", dalyvauja savo "raštų nagrinėjimuose", spalio 8 dalyvavo Mateikos paveikslų parodos atidaryme Vilniuj, spalio 12 — žemės ūkio parodos atidaryme, paskui atsидūrė net ir gydytojų suvažiavime... Žodžiu, R. Mizara dalyvauja visur, kur tik yra lietuviškieji kvieslingai. Paleckis, Šumauskas, Sniečkus ir kt.

MIRĖ GYDYTOJAS ANDRIUS MATULEVICIUS

Spalio 5 d. Kaune staiga mirė Lietuvoje gerai žinomas vaikų ligų specialistas gydytojas Andrius Matulevičius, 62 m. amžiaus. Jis buvo V. D. Universiteto vaikų ligų katedros asistentas, o po karo buvo tos katedros vedėju Kaune vietoj medicinos fakulteto paliktame Medicinos institute.

APDOVANOJO SEKSTETĄ

Liaudinių instrumentų seksteto dalyviai už gerą pasirodymą Vienos festivalyje apdovanoti, tiesa, tik Paleckio "garbės raštu". Apdovanotas ir seksteto vadovas Vladas Bartusevičius, kuriam kažkodėl nebuvo leista sekstetą lydėti į Vieną. Seksteto dalyviai buvo: Pranas Budrius, Antanas Jonušas, Daiva Kubiliūtė, Romualdas Ozolas, Antanas Raudonius, Vidė Vaitkevičiūtė. Ozolas ir Vaitkevičiūtė studijuoja universitete, kiti konservatorijoje.

ATSILIEPĖ KAUNECKIS

J. Kauneckis, buvęs Lietuvos žinių reporteris, labai piktai atsiliepė apie Maxo Szameitato "Bibliografiją apie Klaipėdos kraštą". Jis pagrįstai piktnas autoriaus tendencijomis. O tas autorius, mat, savo keliu piktai atsiliepia apie

(Nukelta į 2 psl.)

Gražina Gudaitytė, aktyvi lietuvaite studentė, buvo išrinkta "Homecoming" karalaitė. Ši įvykį ir jos lietuvišką kilmę gražiai paminėjo vietinė Urbanos spauda ir visi didieji Chicagos dienraščiai. University of Illinois yra vienas iš didžiausių Amerikos universitetų, turįs virš 22,000 studentų.

IŠ ALTO KASOS PER METUS GAUTA \$16,000

Vliko sesijoje daryti pranešimai ir diskusijos.- Jauniausias narys A. Kasiulaitis atstovauja labiausiai pasenusią vienybės nuomonę...

VLIKO pirm. dr. A. Trimakas savo veiklos pranešime pažymėjo, kad paskutiniu laiku Lietuvos laisvinimo reikalai atsидūrė stipriame Sovietų forsuojamų su Vakaraus kultūrinių ir ūkinių mainų poveikyje. Taip pat plačiai apibūdino JAV santykius su Sovietais bei jų užmačiomis, daugiausia sustodamas prie Chruščiovo vizito.

Nušvietė ir dabartinę Lietuvos, ypač jaunimo, padėtį bei nuotakas, pažymėdamas, kad jaunoji karta, būdama mažiau susieta

E. ČEKIENĖ

su praeitimi, mažiau ja ir domisi, o ieško kelių į naujas gyvenimo formas, pranašesnes už sovietų, laukia patrauklių idėjų ir patarimų. Taigi tokia tarptautinė ir paverito krašto, o kartu mūsų visuomenės išei-vioje laikysena, sąlygojo ir lėmė VLIKO veiklą.

Buvo, kaip žinia, paleista per komunistinę spaudą eilė straips-

nių prieš vad. nacionalistines tendencijas ir prieš buvusius bei dabartinius lietuvių veikėjus, gyv. Vakaruose. Jų tariami nusikaltimai ir juodi darbai buvo garsinami, kad tuo sukeltų daugiau trinties jų pačių tarpe ir kad parodytų, jog Maskva visa žino, seka ir gali atskleisti. Tačiau jie nieko tuo nepasiekė, - kalbėjo VLIKO pirmininkas.

Jis priminė ir Lietuvos atstovo prie Vatikano degradavimą, nežiūrint, kad VLIKas net buvo savo atstovą į Romą pasiuntęs, kad veikų vietoje. Lietuvos pasiuntinybė ne ką tam reikalui padėjo, o mūsų susiskaldymas irgi nepagerino.

Pranešime pažymėjo, jog VLIKas nepraleido nė vienos galimos progos palaikyti Lietuvos bylą gyvą, siųsdamas telegramas, pareiškimus Vakary valstybių galvoms, primenant Lietuvos reikalą. Tačiau tarptautiniai įvykiai rutuliojasi ne pavergtų tautų naudai, - kalbėjo toliau pirm., todėl, nieko nelaukdamai kreipėmės į įvairias organizacijas ir savo žmones, prašydami jų imtis tam tikrų žygių, kuriuos, nurodėme. Buvo pasiųsti raštai JAV prezidentui, Valstybės sekretoriui, Jungt. Tautų pirm., prašant kelti Lietuvos bylą. VLIKO žmonės vienu kitu titulu dalyvavo Žmogaus Teisių Dienos minėjime, Tremtinių Metų paskelbime, PET ir LLK darbuose.

(Nukelta į 4 psl.)

KADA VIRŠŪNIŲ KONFERENCIJA?

* Vakary valstybės vis dar neturi vieningos nuomonės dėl viršūnių konferencijos laiko ir vietos. Prez. Eisenhoweris, pri-tardamas Macmillano pažiūrai, siūlo, kad toji konferencija būtų šaukiama gruodžio vidury Paryžiuje arba Ženevoje, o mėnesiu prieš tai įvyktų bendras Vakary didžiųjų valstybių šefų pasitarimas. Galutinis žodis tuo klausimu paliktas Prancūzijos prez. de Gaulle, kurio nuomone, konferencija šauktina ne anksčiau kaip 1960 m. Washingtono kalbama, kad prez. Eisenhoweris ruošiasi skristi Paryžiu naujiems pasikalbėjimams su de Gaulle, Vak. Vokietijos kancleris Adenaueris lapkričio 17 d. vyksta Londonan pasitarti su Macmillanu.

parėmusi komunistų "sukilimą" Laose, tačiau organizuotų Š. Viet-namo karinių pajėgų ten nepastebėta.

* Brazilija ateinantį mėnesį siųs Maskvon septynių asmenų delegaciją pradėti derybas su Sovietija prekybos ryšiams užmegsti. Apie diplomatinių santykių, nutrūkusių 1947 m., atnaujinimą tuo tarpu dar nieko neskelbiama.

* Neoficialios teologinės diskusijos tarp Romos katalikų ir Rytų ortodoksų Bažnyčių, kurios buvo numatytos ateinančią vasarą Venecijoje ir turėjusios ruošti kelią Bažnyčių susijungimui, atidėtos neribotam laikui ir greičiausiai niekada neįvyks.

* JAV laivynas paskelbė, kad esąs pradėtas tardymas dėl sabotažo atominame povandeniniame laive Nautilus, kuriame rasti keliose vietose sugadinti elektros laidai.

* Jungt. Tautų Saugumo Tarybos komisija, tyrusi įvykius Laose, paskelbė, kad esama įrodymų, jog Š. Vietnamo vyriausybė ginklais ir uniformomis esanti

KAIRĖJE: Iš šios vasaros vaizdų Lietuvoje. Komunistinė spauda nuolat kartoja apie traktorius, kombainus ir kitas modernias žemės ūkio mašinas, o nuotraukos ką kitą sako. Daug kur nė gero dalgio neturi ir rugius senoviniais plautuvais turi plauti.

Vliko posėdžiuose New Yorke S. Griežės - Jurgelėvičiaus kalba, kaip reikia vienybės siekti, pertraukos metu sukėlė daug naujų kalbų...

Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telephone: Henderson 1-6344.

Issued in Cleveland every Monday and Thursday. Editor-in-Chief: Balys Gaidžiūnas.

Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio. Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915. Single copy — 10 cents.

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-Jos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas: Henderson 1-6344. Išeina Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais. Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas. Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Isteigtas 1915 metais. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), R. Mieželis (Chicago), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Eiliniam darbininkui visad sunkiausia

Tėvynėje ir svetur gyvenami, nuolat girdėjome ir dabar girdime primimus, kad reikia siekti mokslo, mokyti įvairių amatų, įsigyti specialybes. Visa tai, kur begyventum, padės susidaryti pakenčiamas materialines sąlygas, bus tvirtiau atsiremiamas į tvirtą pagrindą, bus daug geriau ir šiandien ir rytoj gyventi. Gyventi patiems ir savo vaikus rimčiau ateičiai paruošti.

Būtų kiek nerimta visus tuos pagraudenimus — siekti mokslo, amatų, specialybes — čia iš naujo kartoti. Atrodo, kad daugumas lietuvių tai pakankamai gerai suprato. Lietuvių vaikai veržiasi į mokslus, dažnas ir dideliais gabumais kitus aplenkia. Turtėjams lietuviams gydytojais, inžinieriais, advokatais, ekonomistais. Turtėjams ir įvairiais specialistais amatininkais, sudėtingų mašinų valdytojais, naujais prekybininkais ir retkarčiais pramonininkais.

Bet tas turtėjimas daugiausia ateina iš mūsų jaunųjų tarpo. Gi vyresnieji, kuriems tenka nugalėti nemažus kalbos sunkumus, kuriems nelengva prisiversiti iš naujo mokytis, dažnai numoja ranka ir tenkinasi tuo, kas pirmiausia po ranka pasitaikė. Jie, anksčiau buvę įvairių atsakingų įstaigų tarnautojai, čia lyg susitraukia į naujo gyvenimo kiautą ir kas buvo, atsimeina tik vėsiu metu, o šiaip dienas stumia eiliniuose darbuose, nebeturėdami nei noro, nei ryžto aplinkumoj esančias galimybes išnaudoti.

Žinoma, tam tikra dalis, dėl įvairių sąlygų, visad skirta nubyrimui ir nykimui naujose, neįprastose sąlygose. Bet tiems, kurie lengviau svetimas kalbas apvaldę, stumdysis tarp eilinių fizinių darbų, pilkėti ir dvasiškai dusti tikrai nereikėtų. Jau turime pakankamai pavyzdžių, kada ir vyresnieji, gerai susiėmę, labai daug pasiekė. Pasiekę, kas jiems, baigusius aukštuosius ar vidurinius mokslus, ir priklauso. Bet taip pat turime labai daug pavyzdžių, kurie niekam neįdomūs, nes jie be jokios iniciatyvos, paties gyvenimo rankos skurdžiausiais pakraščiais vedžiojami. Vedžiojami dūstant, viską kritikuojant, nieko gero šiame krašte nematant.

Sena vokiečių amatininkų išmintis: eiliniam darbininkui visad sunkiausia, buvo nuolat kartojama priaugančiam jaunimui, raginant mokytis naujų specialybių. Ir tas nuolatinis kartoji-

mas, surištas su gera organizacija, vokiečius pastatė į pirmaujančias vietas. Šiuo atveju ir mums ta išmintis iš naujo įsidėmėtina. Įsidėmėtina ne todėl, kad mes ją būtume užmiršę, bet kad iš naujo savo nerangume pajudėtume.

Įvairiausių galimybių šiame krašte turime gal nemažiau, negu anksčiau esam turėję. O kad tai ne pasakaitės sakomos, kiekvienas savo akimis matome ir jaučiame. Tai kodėl gi mes, kurie daugeliu atvejų rodome senos tautos išdidumą, nesiveržiame į priekį, nelenktyniaujame, kitų užpakaly nepaliekame. Dešimtmetį ir daugiau šiame krašte gyvenę, sąlygas jau pažįstame. Dažnas ir šioj tokią kapitalą turime. Ir tereikia dar vieno žingsnio. Žingsnio į savarankiškumą. O jį galime ir privalome padaryti.

Eilinio fizinio darbininko

Korejiečių žudikas 'Budapesto Kremliuje'

Viena (tp). — Jau kuris laikas Vengrijos komunistų tarpe skundžiamasi: "Jei draugas. Muennichas (dabartinis vyriausybės šefas) ką nors paskelbia, tai yra jau draugo Kadaro (dabartinio partijos šefo) patvirtinta. Bet Kadaras ką nors patvirtinti gali tik su generolo Štykovo leidimu."

Kas yra tas Terentijus Fomicius Štykovas, kuris nuo 1959 m. vasaros Budapešte užima Sovietijos pasiuntinio postą? Be to, ligšiol nebuvo įprasta, kad Sovietija pasiuntiniu skirtą raudonosios armijos generolą. Ypač tai nedėkinga Vengrijoje, kuri yra tapusi sovietinės sprespaudos politikos simboliu. Taigi, Kremliaus sprendimas turėjo būti pagrįstas itin svarbiomis priežastimis. Iš dalies tai bus suprantama, panagrinėjus to karinio diplomato

permainingą karjerą, kuri net Sovietijoje nėra kasdieniška.

1939 m., būdamas tik 32 m. amžiaus, Štykovas buvo antrasis partijos sekretorius Leningrado rajone, kandidatas į partijos centrinių komitetą ir intymus draugas Andriejaus Ždanovo, kuris visų buvo laikomas Stalino įpėdiniu. Prasižėjęs vokiečių-rusų karui, Štykovas buvo paskirtas Leningrado gynimo armijos komisaru ir netrukus pasiekė generolo pulkininko laipsnį.

Prieš karo pabaigą buvo pasiūstas į Tolimuosius Rytus, paskirtas maršalo Malinovskio armijos politiniu vadovu. Dabar jau beveik tikra, kad daugybės japonų karininkų — karo belaisvių sušaudymas, vėliau daugelio pirmaujančių valdininkų pašalinimas iš tautinės Kinijos vyriausybės (kuri tuomet su Maskva palaikė diplomatinius ryšius) ir visų nekomunistų politikų likvidavimas okupuotoje šiaur. Korėjos vyriausybės. Iš tikrųjų jis ten buvo daugiau, negu diplomatas, — būtent, neaprežtas krašto valdovas, savotiškas sovietų prokonsulis, kuris savo rankose jungė karinę ir politinę galią.

Dabar jau aišku, kad Štykovas inspiravo netikėtą šiaur. Korėjos komunistų agresiją 1950. VI. 25, tuo būdu pradėdamas Korėjos karą. Jis, būtent, pasiuntė Maskvon išsamų pranešimą, kuriame užtikrino, kad komunizmas P. Korėjoje esąs taip išbujojęs, kad kraštas praktiškai vaizduojas nunokusį vaisių, kurį bereikia tik nusiskinti. Todėl Štykovą Stalinas vėliau apkaltino dėl komunistų pralaimėjimo Korėjoje.

(Nukelta į 3 ps.)

B. Gaidžiūnas

KOKIA LINKSMA KOMBINACIJA

Džiaugsmas...draugai...ir ugnim virtas Stroh's

Atsigaivinkite bet kada... atsigaivinkite bet kur... Stroh's yra lengvesnis, švelnesnis alus su tuo puikiu skoniu, kuriuo negali lygintis joks kitas Amerikos alus. Ugnies virimas padaro Stroh's tų puikiu jūsų skoniu. Pabandykite Stroh's šiandien... jūs sakysite, kad tai yra labiausiai gavinantis alus, kurį bet kada gėrėte!

PATIKS

Stroh's
ŠVIESESNIS!

DABAR UŽ VIETINĖS KAINAS!

Vienintelis Amerikoj ugnim virtas alus!

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Mich.

Pasirinko tik tris laikraščius...

Rusijos diktatoriui ir pavergtų tautų kankintojui Chruščiovui atvykstant į JAV, be daugelio tautybių vykdomos akcijos, į talką labai gražiai įsijungė labai galinga Allen - Bradley Co., kuri daugeliui laikraščių davė savo įspūdingus skelbimus.

Pastebėjau, kad tokie Allen - Bradley Co. skelbimai buvo tik trijuose lietuvių laikraščiuose: Darbininke, Dirvoje ir Drauge. Kituose lietuvių laikraščiuose jų nebuvo, atseit, jie paskaityti mažai įtakos turinčiais JAV lietuvių gyvenime.

Man šiuo atveju, kaip Dirvos skaitytoju, labai malonu, kad Allen - Bradley skelbimas Dirvoje buvo. Ir jos vardas daugelio žinių agentūrų buvo minimas per visus jų turimus žinių kanalus. Stasys Stanaitis Oregon

daryti ir jas nelaukiant Dirvai siųsti.

P. GRIGAITIS LENKIASI
NAUJAM SĄJUNGININKUI

Naujiųjų apžvalgininkas P. Grigaitis labai norėjo parodyti Vieniybės klaidingą pažiūrą dėl kun. Prunsko kreipimuisi į Chruščiovą, kad tas išleistų jo motiną. P. Grigaitis labai nieš-tėjo nagai pavaižuoti ir V. Meškauskui, bet labai buvo gaila Vieniybės, naujo sąjungininko tat ir savo apžvalgoje teikėsi parašyti tik tokį sakinį: "Viename laikraštyje rašoma..."

Ak, tas vienas laikraštis, jis atsirado tik dabar, kada abiejų laikraščių - Vieniybės ir Naujiųjų redaktoriai savo taktika labai supanašėjo.

Jonas Judra, Oakman

PIRMĄJĮ DIRVOS FOTO KONKURSĄ SUTINKANT

Fotografija šiandien taip iš-tobulinta, kad neretai ją sunku atskirti nuo tikrosios, ypač realistinės dailės kūrinio. Eilinis, be aiškaus talento dailininkas liko nustumtas į griovį...

Ivyrūs, gana turtingi stambiomis premijomis foto konkursai "išplauka" į paviršių kūrybinius smegenis, naujas jėgas, tikrus fotografijos meistrus. Lietuvių tarpe taip pat yra gabių fotografų, tačiau be rimto pasisirošimo, be techninės praktikos.

Dirva irgi kokį velnią galvoja. Per keletą numerių buvo tik užomino apie foto konkursą, pasi-vaikščiojimai su karvute, o dabar va: aparatus ant pečių! Jau-nima, vyručiai, fotografuoti... Na, ką gi, eisime terbas pasi-kabinę.

Pats konkursas gražus dalykas, tačiau taisyklės sklytos. Niekio taisyklėse neužsimenama apie negatyvą, o tik prašoma siųsti pozityvą - foto atviruką. Žmogus pažįstas "tamsiojo kambario" paslaptis, pridėjęs dar gerai išmildintą ranką, nušuostys nosis visiems foto mėgėjams. Fotografijos technika tokia rafinuota, plati, kad atvirukas nuo negatyvo gali būti tokiam atstume, kaip Clevelandas nuo Kau-no. Atrodo, kad Dirva pasišovusi premijuoti fotografijos techniką, o ne pačią nuotrauką.

Konkurso taisyklėse užsimenama apie nuotraukos techniškus duomenis, tačiau neaišku kaip Dirva jas supranta, nes prie visos tos "technikos" priskirti ir žmonės. Techniški duomenys iki šiol buvo: fotokamera, objektyvo diagramos "f" nr., išlaikymas, filma ir sąlygos prie kurių nuotrauka buvo padaryta.

Geriausiąją nuotrauką atrinks "visi Dirvos skaitytojai"... Čia tai jau tikroji "demokratija", papūdyta ant labai šlubo arklio. Visuomenė, ypač skaitančioji, svarbus faktorius, paausinti smegenys, tačiau jos nereikia šaukti ten, kur ji nėra kompetentinga daryti sprendimus.

B. Beržinis, Chicago

Red. pastaba. B. Beržinio pastaba apie negatyvą beveik teisinga. Ir Dirvos redakcija, prieš skelbdama konkursui atsiųstą nuotrauką, jei tik kils abejojimų, tokį negatyvą paprašys atsiųsti. Vienok tiki, kad nereikės. Nereikės dar ir todėl, kad kiekvienas įpareigotas surašyti techniškus duomenis ir joje dalyvaujančius asmenis. Negi norės kas savo vardą gadinti ir apgaudinėti?

O kad mūsų skaitytojai kultūringi ir sugeba atskirti gerus dalykus nuo vidutinių ar blogų, mes jau esame įsitikinę. Štai buvo jaunųjų dainininkų konkursas. Koncerto dalyviai subalsavo lygiai tuo pačiu tikslumu, koks buvo ir komisijos sprendimas. Mes neabejojame, kad ir dabar taip bus. O jei mažai klaidė tarp trijų premijų ir pasi-taikys, tai ją galėsime kitam konkurse pataisyti. O tokių konkursų manome ir daugiau skelbti. Mums reikia gal ne tiek naujų fotografų prisigaivinti (jų nemažai yra), bet įpratinti geresnes nuotraukas

AUSTRALAS KALBA APIE DIRVĄ

Prieš porą dienų mane aplankė australas gydytojas. Mūsų salionėje, tarp kelių knygų ir vietinių laikraščių, gulėjo ir pora ką tik gautų Dirvos numerių. Jis pasižiūrėjo ir pakėlė Dirvą paklausė:

- Is this your Lithuanian paper?

- Yes. Why? - atsakiau.

- It just caught my eye. Such a clean print, particularly the photographs. Better than anything our big dailies here can produce!

Leiskite ir man pasidžiaugti drauge su jumis tais atsiėkimais ir palinkėti sėkmės tolimesnių tikslų įgyvendinime.

Stasys iš Kauno, Mt. Waverly, Australia

Dirvos skaitytojas B.D., iš Chicago, nutaręs Dirvą nuo 1960 metų pradžios leisti tris kartus, redaktoriui rašo: "Nuo sausio mėn. jau turėsi daugiau darbų, o mažiau pinigų. Sveikinu, kad ryžties tokiems drąsiems žy-giams".

Lietuvoje...

(Atkelta iš 1 ps.)

"buržuazinės Lietuvos teisininko D. Monstavičiaus, pasitraukusio su fašistais į Vakarus" juridinę disertaciją (apie Neumanno — Sasso bylą).

J. Kauneckis nuosirdžiai stebisi, kaip vokiečių universitetas tokią biografiją priėmė, kadangi ji, kaip matyt iš Szameitalo atsiliepimo, vokiečiams revanšistams nemaloni ir nepalanki. Tuo pačiu aiškėja, kad ta Vakarų Vokietija nėra tokia revašistiska, kaip ji TIESOJE piešiama, ir kad ten yra laisvė rašyti net ir buvusiam pro-naciu kaltin toini Monstavičiui (apie kurį J. Kauneckis ir niaiškina, kad jis toje byloje buvo svarbiausias kaltintojas).

DIALEKTIKA

Garsusis sovietų gamtininkas Lysenko Maskvos universitete aiškina apie blusos klausą. Jo aiškinimai iliustruojami bandymais. Lysenko užtupo blusą ant savo dešinės rankos ir įsako:

- Peršok į kairę ranką!

Blusa peršoka. Tas pats pakartojama priešinga tvarka. Po to mokslininkas nutraukia blusos paskutines kojas ir vėl įsako:

- Peršok į kairę ranką!

Blusa nešoka. Ji nešoka ir iš kairės į dešinę ranką.

- Tuo būdu, - komentuoja profesorius pakeltu balsu, - mes dialektiškai - moksliškai įrodėme, kad blusa drauge su kojomis praranda ir klausą. (tp)

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

ŠIANDIEN IR RYTOJ

Argi seniausią ir pati nepasiekiamiausią žmonijos svajonę taps įgyvendinti? Ar mes šiame amžiuje su lauksime praeikimo pabaišos, kuris ant žmonijos pečių gulėjo nuo obuolio istorijos pradžios?

Jeigu tikėti prancūzų mokslo žurnalui, dalykas atrodo rimtas. "Dėka hipnopedijos geriausi mokiniai bus tie, kurie mokykloje miegos pamokų metu".

(Hipnopedijos metodą vartojant, galima miegant mokytis svetimų kalbų ir atsiminti tokius dalykus, kurie normaliose sąlygose žmogui sunkiai atsimintini. Šalia lovos pastatytas aparatas miegančiam į ausį kartoja norimą atsiminti dalyką).

Pagaliau!

Žinant, kokių tempų dabar vystosi progresas, jokios abejonės, kas šiandien gera vaikams, rytoj bus gera suaugusiems. Ar ne pui, dirbti miegant, su sąlyga, kad nebereikėtų nieko dirbti atsibudus. Kokia žavi ateities perspektyva!

Bet yra ir pavojus.

Kai prisimename visas žmogaus kvailystes, kurias jis sugebėjo padaryti darbo išvargintas, kyla klausimas, ko jis dar nesugalvos, kai bus nepavargęs.

Tačiau kiekvieną atvejų laikas nebetolimas, kai hipnopedijos pasiekti rezultatai sukurs naują patarėlę: "Žmogus sutvertas nedirbti. Įrodymas: jis išsisi..."

*

Būna naujienų, kurių negalima nepaneigti, net jei jos teisingos.

Štai Newsweek paskelbė iš vieno sovietų diplomato Paryžiuje patirta žinią, kad Chruščiovas padaręs angliams ir amerikiečiams pasiūlymą: "Priimkite prancūzus į atominį klubą, ir jiems nebereikės bandyti savo atominės bombos Saharoje".

Aišku, Sovietų ambasada Paryžiuje tuoj pasiskubino paneigti. Priešingai būtų nuostabu, nes kas matė sovietų diplomata prisipažįs-

Sovietams rūpi ne senieji repatrijantai,

o jų vaikai...

Dramatiškas vienos penkiolikmetės mergaitės pabėgimas nuo laivo, kuris gabeno vieną "repatrijuojančių" transportą, vėl atkreipė pasaulio dėmesį į tuos suktus maneirus, kuriais Sovietija pastaruoju metu sustiprina savo agentų infiltraciją į Pietų Ameriką. Jaunoji Margarita Celija Lisonsky paskutinę akimirą išvengė likimo kito, kuriuos pastaraisiais metais rafinuotas sovietinių agentų tinklas sužvejojo Pietų Amerikoje.

Pietinės Amerikos kontinentas su greit didėjančiu didžiųjų dalimi spalvotų, beraščių gyventojų prieaugliu ūkiškai atsilikusiuose kraštuose sudaro puikų dirvą komunistinei veiklai pačioje JAV pašonėje. Iki Stalino-Roosevelto eros komunistams praktiškai jis buvo uždaras. Tik karo metu, JAV spaudžiami, daugelis P. Amerikos kraštų užmezgė diplomatinis ryšius su Sovietija, o pastaroji tuoju griebėsi išnaudoti visas agitacines galimybes.

Kai prieš penketą metų buvo paruoštas smulkmeniškas planas kultūriniam, ūkiniam ir politiniam prasišvietimui P. Ameriką, kilo klausimas: iš kur gauti tūkstančius kraštų ir kalbą žinančių agentų tiems planams įvykdyti? Komunistų partijos P. Amerikos kraštuose skaičiumi nėra reikšmingos, daugumas jų narių policijos užregistruoti ir todėl tokiai veiklai netinkami. Ir čia atėjo idėja išsemti gausų P. Amerikoje gyvenančių rusų ir kitų emigrantų iš šiandien

tant amerikiečių žurnalistui padarytą nediskretiškumą.

Bet tiesa štai kur.

Sovietai bando iširti opiniją.

Dar praeitais metais sovietai siūlėsi prancūzus paremti, kad būtų įsileisti į atominį klubą, kuris iki šio laiko rezervuotas amerikiečiams, anglams ir rusams. Chruščiovas tada sakė: "Net jei Sovietų Sąjunga, Amerika ir Anglija susitarė dėl atominio bandymo, aš nesipriešinsiu, kad jūs galėtumėte išbandyti savo bombą..."

Kas slepiasi už šio manevro?

Chruščiovo noras į atominį klubą po Prancūzijos įtraukti ir komunistinę Kiniją, aišku, tikintis, kad prancūzai iš dėkingumo balsuojant palaikys... net jei Mao ir neturėtų atominės bombos.

Gi ją duoti kinams Chruščiovas nelabai skuba.

už geležinės uždangos esančių kraštų rezervuarą. Kiekviename išvyje rusenanti tėvynės ilgesio kibirkštis tapo politinės spekuliacijos objektu.

Buvo pradėta intensyvi "grįžimo" propaganda, vairuojama iš Maskvos. Specialus laikraštis "Už sugrįžimą", Maskvoje spausdinamas ispanų, rusų ir kitomis kalbomis, dešimtimis tūkstančių egzempliorių įgabamas į P. Ameriką. Laikraštis tariamai yra nepolitiškas. Jame visokiomis spalvomis vaizduojamos senosios tėvynės grožis, milžiniška pažanga techninėje - ūkinėje srityje ir didžiosios ateities galimybės. Sovietinės misijos tą propagandą paremia filmais, nuotraukomis ir paskaitomis per įvairias neusigaudančių išvyčių organizacijas.

Ir juo blogėja nepastovi ūkinė ir politinė būklė tuose kraštuose po reliatyvaus pokarinio atkūrimo, juo daugiau išvyčių iš šiandien sukomunistintų kraštų susižavi viliojančių sirenų balsais ir palieka savo naująją tėvynę, kur ligšiol, palyginti, gerai ir, kas svarbiausia, saugiai jau tėtėsi.

Prieš trejetą metų sovietai Buenos Airese surinko pirmąjį "repatrijantų" transportą. Buvo pasamdytas specialus laivas. Prasidėjo nemalonūs incidentai. Antikomunistinės organizacijos demonstracijomis palydėjo laivą. Daugelis "repatrijantų" - apsigalvojo ir paskutinį momentą grįžo atgal. Iš jų buvo patirtos smulkmenos, kokių spaudimu jie buvo verčiami keliauti. Viešuma ir policija buvo užalirnuota.

Nuo tos dienos komunistų agentai pradėjo atsargiau veikti. Jie jau nebegrupavo milžiniškų transportų, šeimas gabeno mažomis grupėmis ir pavieniui. Viena iš tų šeimų buvo Lisonskiai iš Buenos Aires priemiesčio.

Lisonskis, gimimo rusas, Argentinoje atsirado karo ir revoliucijos pasėkoje. Jie sunkiai dirbo ir pasistatė namelį. Abi dukterys, 21 ir 15 metų, padėjo tėvams. Materialinių rūpesčių šeima veik neturėjo. Bet, senatvei artėjant, tėvai vis labiau pasilgo tėvynės. Sovietinė propaganda rado gerą dirvą. Viena klube, kuriam priklausė daug slavų kilmės tautiečių, jis pamatė viliojantį filmą, kuriame tėvynė pasirodė dar gražesnė, negu svajonėse atsimenama. Vieną dieną Lisonskis pardavė namą ir visą kitą turtą.

Lisonskis niekada nebuvo komunistas. Bet to iš jo ir nebuvo reikalaujama. Sovietų agentams rūpi ne seniai, o jaunimas. Jie

Argentinoje gimę, be akcento naudoja to krašto kalbą. Jie yra tokie "tikri", kad, jei jie vieną dieną, po rūpestingo apmokymo, grįš atgal, jų niekas neįtars sovietiniais agentais esant.

Penkiolikmetė Celija to, žinoma, nenujautė. Ji tėvų planams priešinosi tik dėlto, kad nenorėjo skirtis su savo draugėmis ir įprasta aplinka. Bet tai nieko negelbėjo. Ji su visa šeima atsidūrė prancūzų garlaivų "Provence", kur juos savo "globon" paėmė sovietinės "repatriacijos" valdininkas ir jau nebepaleido iš akių.

Sukaukė laivo sirena: lankytojai turi išeiti iš laivo. Tą akimirą prie Lisonskių šeimos priėjo du civiliai apsirengę vyrai. Jie esą girdėję, kad Celija norinti pasilikti Argentinoje. Tai tiesa, linktelėjo mergina. Tada vyrai parodė savo tarnybinius ženklus ir pareiškė, kad to niekas negalys sukludyti. Jie suteiksia jai reikalingą globą. Laivas išplaukė be merginos. Vienas iš daugelio bandymų pasigrobtį naują auką nepavyko. (tp)

Korejiečių...

(Atkelta iš 2 ps.)

1951 metais jis buvo atšauktas iš Pjongyango, Maskvoje atiduotas karo teismui ir degraduotas. Tribunolo sprendimas buvo 25 metai priverčiamojo darbo, bausmė štykovas turėjo atlikti Vorkutoje.

Šis staigus kritimas iš dalies paaiškinamas ir tuo, kad štykovo didysis globėjas, Andriejus Ždanovas, 1948 m. mirė tikrai paslaptimis aplinkybėmis. Tačiau nuteistasis nebaigė gyvenimo už Vorkutos spygliuotų vielų. Jo žvaigždė vėl pradėjo kilti, kai mirė Stali-

Clevelandietės skautės akademikės: A. Liutkutė, G. Natkevičiūtė ir G. Mariūnaitė, vadinamos "Mėlynųjų trio", dainuoja lietuvių liaudies ir šokių dainas.

V. Bacevičiaus nuotrauka

nas ir buvo likviduotas slaptosios policijos šefas Berija.

Su keliais kitais kaliniais štykovas buvo paleistas, reabilituotas ir paskirtas Novgorodo partijos sekretoriumi. Palyginti greitai

buvo priimtas į centrinę partijos komitetą ir, kaip Tol. Rytų problemų specialistas, pasiūstas į sovietinius Tolimuosius Rytus. Iš to posto praeitą birželį buvo perkeltas į Gromovo vietą Budapešte.

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773

REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Balsuokite UŽ County Charter

Išspręskite plačių vietovių problemas

Apsaugokite vietines savivaldybes

Gaukite daugiau už jūsų mokesčių dolerį

CITIZENS COMMITTEE FOR THE COUNTY CHARTER

1242 Standard Bldg. • MA 1-5332 • Cleveland 13, Ohio
ELMER L. LINDSETH, Chairman

NIEKAS NEŽIŪRI Į MANE

LARS AHLIN

5

Mane įnešė į virtuvę. Mano senė ką tik buvo grįžusi iš seknadienio sektos susirinkimo. Birgeris miegojo: vakarėlis šeštadienio naktį atėmė visas jėgas, o į darbą jam reikėjo šeštą valandą ryto. Haraldas dar negrįžo iš miesto, o Ana — iš kelionės automobiliu. Ingrida sėdėjo ant sofos — tenai, kur paprastai sėdžiu aš. Ji nusimovė savo permatomas šilkines kojines ir apžiūrino, ar nepirai. Kai mane įnešė, ji pašoko ir nubėgo į mergaičių kambarį kojinių užsimauti. Ji nepaklausė, kas man atsitiko, o galvojo vien apie tai, kad nepamatyti virtuvėn sugužėję žmonės jos be kojinių. Mane paguldė ant sofos ir laikė už rankų ir kojų. Aš vis dar staugiau. Aš nenorėjau staugti, bet manyje viskas staugė. Aš nenorėjau blaškytis sofoje, įtempti raumenis ir draskyti dantimis viską, kas pakliūva, bet nieko negalėjau sau padaryti. Dieve mano! Aš iš karto supratau, kokie prasti mano reikalai. Čia niekas nelaukė manęs. Vienas žvilgsnis būtų galėjęs mane vėl gražinti į pasaulį, bet niekas nepažvelgė į mane, niekas nelaukė manęs. Mano senė vaikščiojo pirmyn ir atgal, rankom suspaudusi smilkinius.

— O-o-o! — gailiai dejavo jinai. Bet prie manęs nepriėjo. Nepažiūrėjo man į akis. Neįtarė nė vieno žodžio. Ji vien tik vaikščiojo pirmyn ir atgal, susiėmusi galvą, ir aimanavo: "Pamanykit tikrai, kas galėjo su manimi atsitikti!"

— Nusiraminkite, fru, — pasakė kažkuris.
— Viskas gyvenime praeina, fru, — pastebėjo ant-ras.

— Tuoju atvažiuos daktaras, — pranešė trečias.
— Ir greitai pagalba, — pridūrė ketvirtas.

Atvažiuojo daktaras. Jis priėjo prie manęs, palietė. Jis pasižiūrėjo į mane, bet tik į krūtine, kojas, rankas ir pasmakrę. Netgi jis nepažvelgė man į akis.

— Kaip jis elgėsi paskutiniu metu? — paklausė mano senė daktaras.

Man jis nepasakė nė žodžio.

— Jau daug metų, kai jis vaikštinėja paniures, — atsakė senė, laužydama rankas. — Jis aplamai visada buvo niūrus. Net tada, kai mane mergino. Jis visuomet buvo keistas. Niekada nebuvo patenkintas, bet dėdavo patenkintu. Aš niekada jo nesupratau. Jeigu jis nors sykį gyvenime būtų pasakęs, ko nori! Bet jis visada prisitaikydavo prie kitų ir visada ansimesdavo esąs patenkintas. O patenkintas jis niekada nebuvo, daktare. Jis visada norėjo, kad kiti darytų taip, kaip jis nori, bet ko jis norėjo — apie tai niekada nekalbėjo. Jis norėjo, kad patys jaustumė, ko jis nori. Bet kaip galima pajusti, jeigu jis pats apie tai niekada nekalba? O, aš niekada, niekada jo nesupratau! Neįmanoma, daktare, net ir mėginti padaryti tai, ko nori žmogus, kuris niekuomet su nieku apie tai nekalba. Jis buvo nepataisomas. Ir kasmet vis darėsi tylesnis ir tylesnis... Nė viena moteris nebūtų pernešusi tokio gyvenimo. Stėbiuosi, kaip aš viską ištvėriau, daktare. Šiais metais, kai jam sukako šešiasdešimt metų, jis pergyveno smūgį. Jis visą laiką įsivaizdavo, kad iškilmingai atšvęs šią datą. Jis svajojo, kad Liaudies namuose suruoš triukšmingas iškilmes, ir ši data bus pažymėta taip, tarytum jis būtų pats svarbiausias žmogus visame Sulfaforse. Tačiau, kai jam sukako šešiasdešimt metų, pas mus paskelbė lokautą. Lokautas tęsėsi tris mėnesius. Ir niekam tada į galvą neatėjo puotauti ir švėsti. Mes pamiršome senį. Visi jį pamiršo. Juk jis niekuomet nepasakė, ko nori. Jis sėdėjo štai ten, ant sofos, ir visą laiką kažko norėjo, bet aš pasakysiu, daktare, kad nė viena žmona pasaulyje per visą gyvenimą negali atspėti savo vyro norų.

— Na, pakaks, pakaks, — pertraukė daktaras.

Atvyko greitoji pagalba. Aš vis dar gulėjau ir rėkiau, nors nenorėjau rėkti. Aš blaškiausi, įtempdavau raumenis, griežiau dantimis. Dieve mano! Jeigu dabar mano senė būtų priėjusi ir pažvelgusi į akis! Jeigu jinai būtų pridėjusi prie mano galvos ranką ir pasižiūrėjusi ilgu žvilgsniu į akis! Tada šito niekuomet nebūtų atsitikę. Aš būčiau pajutęs, kad esu kam nors reikalingas. Aš vėl būčiau atgimęs! Bet jinai iš viso nežiūrė man į akis, ir todėl aš rėkiau ir varčiausi, įtempdavau raumenis ir griežiau dantimis. Aš norėjau išuktelėti Dievui, Gretai, Anai, Ingridai ir Haraldui, Birgeriui, Nisei ir Bertiliui: "Pasigailėkite manęs! Pakalbėkite su manim!

Pažvelkite man į akis! Elkitės su manimi taip, kad aš pasijusčiau gyvenęs, kad aš — žmogus!" Tačiau mano lūpos neištarė nė žodžio.

Įėjo sanitarai. Jie pririšo mane diržais prie neštuvų ir išnešė iš virtuvės, kurią aš pastačiau savo rankomis. Virtuvėje, suspaudusi galvą rankomis, vaikštinėjo mano senė ir dejavo:

— O-o-o! Pamanykit tikrai, kas man atsitiko!

Man nieko neatsitiko! Tai atsitiko jai, ne man! Kaip gali kas nors atsitikti tam, kuris neegzistuoja?

Užsidengusi rankomis akis tarpduryje stovėjo Ingrida. Jinai jau suspėjo užsimauti kojines, tačiau besukbant jos persisuko, ir, man rodosi, kaip tik dėl to sumišusi, ji užsidengė rankomis veidą. Birgeris stovėjo prie berniukų kambario durų. Pažadintas triukšmo, jis atbėgo piktas ir įsiutęs, apsiivilkęs pižama.

— Kas čia darosi, velniai griebtų? — užriko jis, nespėjęs dar akių pratrinti. — Jūs gi žinote, kad aš buvau vakarėlyje. O rytoj šeštą valandą man reikia į darbą.

Duris uždarė. Daugiau aš nieko nemačiau ir negirdėjau. Pravėrė vartelius. Ten manęs laukė mėnulis, mėnulis! Aš vėl pajutau viršugalvyje jo siurbiančias lūpas.

"Stipriau suveržkite diržus!" — norėjau riktelėti.

Daugiau kaip metus praleidau ligoninėje. Dabar aš vėl namie. Niekas nepasikeitė, viskas paliko kaip ir anksčiau, kol tai dar nebuvo įvykę. Aš — kambariulyje vienintelis, kuris tyli. Aš sėdžiu su laikraščiu rankose. Niekas, kaip ir anksčiau, nežiūri man į akis. Niekas nekalba su manimi. Ingrida išeina į šokius, Haraldas išvažiuoja į miestą, Birgeris traukia į vakarėlį, Ana ruošiasi važinėti automobiliu. Visi išeina. Mano senė eina į sektos susirinkimą. Vakaraus su Nisei ir Bertiliu daugiau nebeužsuka ir Greta, nors jai taip pat reikia kažkur eiti. Aš daugiau niekada nebegirdžiu jos sakant: "Na, o dabar, kol mes su tėliu truputį pasivaikščiosime, Nisei ir Bertiliui pabus pas senelį".

Ji sako, jog berniukai pakankamai dideli ir gali vakarą praleisti vieni. Tačiau aš gerai žinau, kodėl ji neatveda jų pas mus. Tai dėl to, kad atsitiko tai. Jie būkštauja, kad tai gali pasikartoti. Ir šito galima tikėtis... Kartais iš baimės ir įtampos manyje viskas ima virpėti. Aš dar neregėjau akių, kurios būtų pažvelgusios į mane.

Lietuviškosios aktualijos

V. Rastenis

Ką reiškia tie valstybės departamento raštai?

Kaikuriuose laikraščiuose neseniai buvo pagarsinti Valstybės Departamento pareigūnų raštų tekstai, kuriuose dar kartą patvirtinama, kad Jungtinių Valstybių vyriausybė nepripažįsta Lietuvos inkorporavimo į Sovietų Sąjungą, bet pripažįsta nepriklausomos Lietuvos Respublikos pasiuntinybę ir konsulatą. Šių institucijų pripažinimas raštuose išreikštas nurodymu, kas yra jų vadovaujantieji pareigūnai.

Ryšium su tuo imta kalbėti: 1) Koks buvo aktyvus kaip tik dabar tokius pareiškimus daryti, ir kokia jų pareiškimo pasirodymo politinė reikšmė? 2) Ar tuose pareiškimuose nepamini tieji konsulai ir garbės konsulai jau laikytini nebetęsę savo padėties ir nebeprapažįstami?

Teko patirti, kad pareiškimų atsiradimo aktyvas buvo labai paprastas: jie praktikoje reikalingi mūsų konsulatams jų kasdieniniame darbe, Lietuvos generalinis konsulas New Yorke ir konsulatą Chicagoje neretai turi ginti Amerikos teismuose arba ir kitose įstaigose Lietuvos Respublikos arba jos piliečių interesus. Jiems tenka pagrįsti savo kompetenciją (o kartais ir ginčyti sovietinių konsulų kompetenciją). Lietuvos konsulatų kompetencija kaip tik remiasi šio krašto vyriausybės politika Lietuvos atžvilgiu: inkorporacijos nepripažinimu ir nepriklausomos Lietuvos diplomatinį bei konsularinių atstovų pripažinimu.

Valstybės departamentas ir anksčiau yra davęs atitinkamų vyriausybės politikos paliudijimų, kuriais konsulatui naudodavosi. Paskutinis toks paliudijimas buvo duotas bene 1953 metais Valst. Sekretoriaus J. F. Dulles. Ten buvo minimas min. P. Žadeikis kaip Lietuvos pasiuntinys. Vienas ir kitas dabar mirę. Mūsų konsulatams dėl to nebe visai gera buvo naudotis tuo senoku dokumentu. Jie atkreipė į tai pasiuntinybės dėmesį ir pasiuntinybė gavo iš Valstybės departamento naujus Jungtinių Valstybių vyriausybės nusistatymus Lietuvos reikalu paliudijimus.

Politinė tokių dokumentų reikšmė, žinoma, yra teigiama. Juos galima naudoti ne tik teismuose, bet ir visur kitur, kur tik yra intereso parodyti Jungtinių Valstybių Lietuvos nepriklausomybei palankų nustatymą. Tik būtų klaida manyti, kad šiuo atveju įvyko kažkas nepaprasta. Tai rutininio pobūdžio dokumentai, kurie Lietuvos byloje nieko nepakeitė nei į blogąją, nei į gerąją pusę. Net ir Lietuvos pasiuntinybės reikale tie dokumentai tik paliudija esamą padėtį, kuri, deja, nėra be šėšelio.

Nurodant J. Kajecką, kaip Lietuvos pasiuntinybės Washingtono vadovą, įsakmiai pridodamas titulas, koku jis Valstybės Departamente žinomas bei pripažįstamas, būtent, "Charge d'Affaires ad interim". Tas pusiau prancūziškas, pusiau lotyniškas titulas reiškia "laikinis reikalų atlikėjas" (pažodžiui būtų "apkrautas reikalais tuo tarpu").

Neusipratimas yra aiškinti, esą, jei J. Kajeckas būtų anksčiau turėjęs Charge d'Affaires laipsnį, tai prie jo titulo nebūtų pridėta "ad interim" (Naujienos, spalio 12 d.). Kol min. Žadeikis ėjo pareigas, negalėjo tuo pačiu metu pasiuntinybėje būti dar ir Charge d'Affaires. Charge d'Affaires titulu pasiuntinybei vadovauti paliekamas ministerio, patarėjo, ar sekretoriaus laipsnio pareigūnas (Charge d'Affaires yra pareigų pavadinimas, o ne diplomatinės tarnybos laipsnis), kai dėl kokių nors priežasčių ar kokiais nors sumetimais pasiuntinybėje nėra ar nėra pareigų reguliariai įgaliotas pasiuntinys. Taigi kiekvienas Charge d'Affaires yra tik reguliaraus pasiuntinio pakaitalas, todėl yra kaip ir laikinis, nors kartais toks reikalų vedėjas ir ilgą laiką eina pareigas.

Priedas "ad interim" (tuo tarpu", arba "kol kas") tik dar labiau pabrėžia laikinumą, tik rodo, kad ta padėtis tikrai yra pakenčiama kiek galima trumpesnį laiką, kad ji turi būti kaip

nors sutvarkyta, atsiradus pirmam galimui.

Reguliariam Lietuvos pasiuntiniui mirus, J. Kajeckas nedelsdamas pranešė Valstybės Departamentui, kad jam, kaip vyriausio laipsnio pareigūnui pasiuntinybėje (jis buvo ir yra pasiuntinybės patarėjo laipsnio), tenka kol kas apimti pasiuntinybės reikalų atlikėjų. Kitaip sakant, Charge d'Affaires ad interim jis tapo automatiškai, iš pareigos, ne aukštesnio organo pavestas. Tai visai normalu. Normalu yra tai, kad ta "kol kas" padėtis trunka jau treči metai... Kur to nenormalumo šaknys?

Tuoju po min. Žadeikio mirties Amerikos spaudoje buvo pasirodęs paaiškinimas iš Valstybės Departamento, kad min. Žadeikio įpėdinį paskirs Lietuvos Diplomatinės Tarnybos šefas. Tai natūralu, jog dažnai kyla klausimas: tai kodėl gi jis taip ilgai to nepadarė? Iš kitos pusės, spėjama, kad gal Valstybės Departamento pareigūnai nei nebepageidauja priimti kokį nors paskyrimą. O jeigu taip būtų, tai bandoma atspėti, kodėl galėtų nepageidauti. O čia vėl gali išgirsti dvejopą aiškinimą. Vienas, - esą, čia Amerikos Lietuvii Taryba pasitarė, esą, kai kurie Tarybos šulai, kupini aklos neapykantos min. Lozoraičiui, darė žygių, kad Valstybės Departamentas pakeistų savo pirmą pareikštą nuomonę ir nepripažintų min. Lozoraičio, kaip LDŠ, kompetencijos šios pasiuntinybės vadovavimu klausimu. Tuo reikalu Valstybės Departamentan ejęs Tarybos emisaras A. Rudis ir ten viską "sutvarkęs" (iš Los Angeles anamet rašė, kad A. Rudis tenai pats pasigyręs tokiu žygiu).

Žinoma, toks žygis, jei jis tikrai būtų buvęs toks, atrodytų labai keistas, net jei vien A.

Rudžio ar kito privataus asmens atliktas. Dar keistesnis jis būtų, jei būtų buvęs atliktas ALT vardu. Ypač būtų keista, jeigu tokio pobūdžio žygis iš tiesų būtų lėmęs Valstybės Departamento laikyseną, ir dėl to nenormali padėtis Lietuvos pasiuntinybėje būtų užtrukusi taip nenormaliai ilgai.

Todėl neišvengiamai siūlosi ir kitoki spėjimai. Būtent, kad to nenormalumo priežastis gal glūdi politikoje, kuri ištikrųjų Lietuvai jau nėra taip labai palanki, kaip mums atrodo. Gal mes į Valstybės Departamento pažinimą Lietuvos reikalų žiūrime per linksmsus akinius. Gal reikia pasižiūrėti atidžiau, ir suprasti tikrovę. Gal ir pasiuntinybės pripažinimas yra tik "ad interim". Gal nebepageidaujama sutvarkyti procedūrą, kuri pasiuntinybės gyvavimą užtikrintų ilgam laikui?

Tai yra mintys, kurias pažadina, ir pastarieji Valst. Departamento pareigūnų raštai. Gal jos nepagrįstos? Bet jas išsklaidyti, atrodo, galėtų tik konkretūs aktai Lietuvos pasiuntinybės Washingtono padėties sutvarkymo reikalui ir atitinkamas jų aktų priėmimas Valstybės Departamento.

Konsulų, garbės konsulų ir kitų pareigūnų nepaminiėjimas kalbamuose raštuose, žinoma, neturi pagrindo būti aiškinamas pesimistiškai. Raštuose, kurie parašyti anksčiau minėtajam reikalui, nebuvo reikalo minėti kitus pareigūnus, išskyrus tuos, kurie paminti. Tas jokių būdu nekeičia nepaminiėtųjų pareigūnų padėties jų pareigose.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti ir paragink užsiprenumeruoti

ELECT

HUGH A.

CORRIGAN

JUDGE

OF

MUNICIPAL COURT

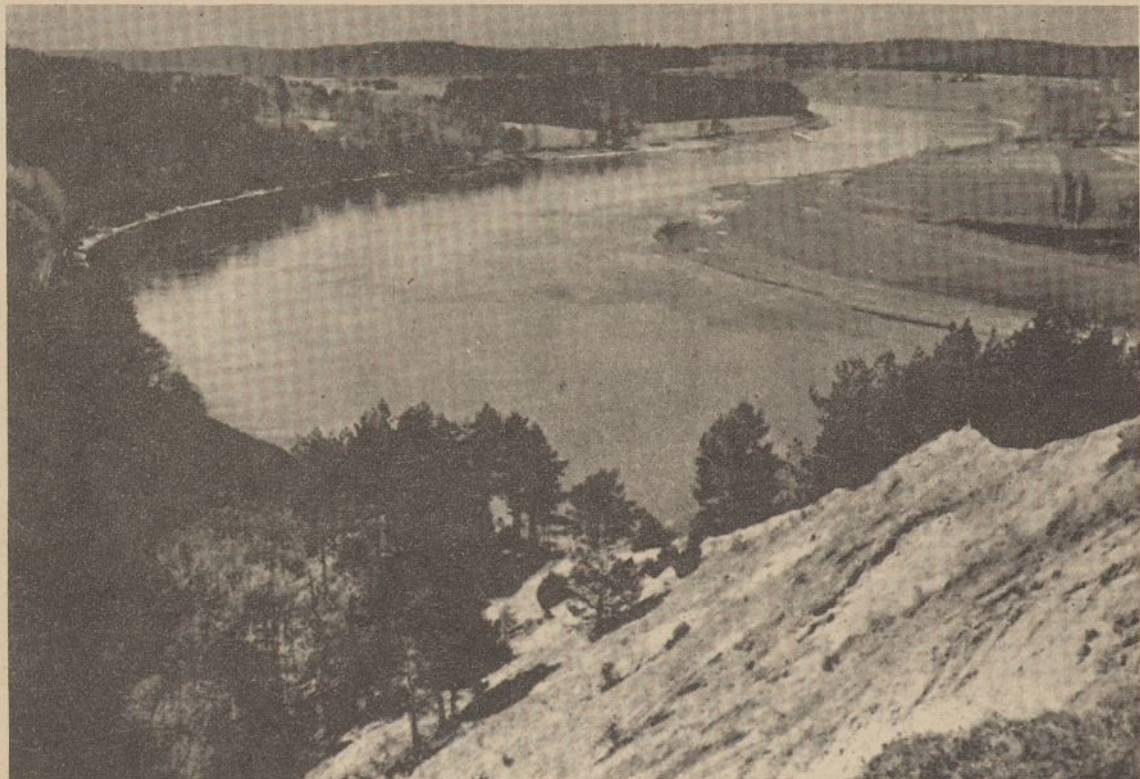
X HUGH A. CORRIGAN

GOLD STAR DIENOS

pas jūsų gaso REIKMENŲ PREKYBININKĄ

Laikas pirkti GOLD STAR Award Gaso PLYTĄ!

Pagamintą pagal 28 PAGRINDINIUS reikalavimus

Tykiai, tykiai Nemunėlis teka, o dar tykiau mūsų sesutė verkia... dainuoja mūsų žmonės apie Nemuną. Nuotraukoje: Nemuno kilpa ties Kernavėmis.

Vliko posėdžiai New Yorke

(Atkelta iš 1 psl.)

Per Madrido, Romos ir Vatikano radijo stotis buvo kreiptas dėmesys į kultūriniai ideologinius klausimus. Eltos biuletiniai leidžiami 4-is kalbomis, bendradarbiaujama su baltiečiais ir lenkais. ALTO parama brangi, ir tikimasi jos gauti daugiau.

VLIKo pirm. pareiškė, jog bandė iš naujo tartis apjungti visas politines grupes, bet vis dar be rezultatų. Jis pareiškė nusivylimą dalimi mūsų jaunimo, kurie, jo žodžiais tarant, patys vengdami politinio darbo, vyresnius grupinius vadus vadina vilkais, kurie esą pasišovę jaunimą suėsti. Baigdamas pabrėžė, jog VLIKas darė visa, ką galėjo, Lietuvos bylai ir jos vardu kelti.

LLK pirm. Vaclovas Sidzikauskas apibūdino tarptautinių politinių įvykių raidą. Pavergtų tautų ir Lietuvos delegacijos veiklą. Jis nušvietė tarptautinę padėtį po Chruščiovo vizito JAV-se, ir kaip toji padėtis atrodė Lietuvos laisvinimo požiūriu.

Jis pažymėjo, kad tuo vizitu Rytai ir Vakariai tik išlošė laiko išvengimui konflikto dėl Berlyno. Dabar svarbu, kaip jie tą laiką išnaudos. Rytai aiškiai naudoja savo naudai. Klausimas, kaip Vakariai pasielgs. Jei teigiamai naudos, tai turės kreiptis dėmesio ir į pavergtas tautas.

N. Brakas pranešė apie vakarų ir rytų sienų ir santykių su lenkais komisijos darbus ir tuo klausimu naujai išleista knyga. Sakydamas, jog mes skaitysimės su tuo, kas duos pinigų. Diskusijų metu šis pareiškimas buvo sukritikuotas.

A. Kasiulaitis kalbėjo tema "Santykiai su kraštu", visai juos pasmerkdamas.

Tautos fondo pirm. prel. J. Balkūnas pranešė finansinį stovį, kuriame per praėjusius metus gauta pajamų 26,007.18 dol. ir išlaidų 25,539.63 dol. Šiuo metu kasoj yra 2,393.14 dol. Daugiausia gauta iš ALTo - 16,000 dol. Kas mėnuo tenka išmokėti 500 dol. radijui Italijoje ir Eltai, todėl turima suma reikalauja skubios tautos. Tuo tikslu prel. J. Balkūnas siūlė sudaryti Tautos fondo rėmimo pastovius ratelius. VLIKo nariai turėtų skubiai juos organizuoti. Esą, tam reikalui gautas vyriausios ALTo valdybos sutikimas.

Jis išskėlė tėvynės meilės ir vienybės reikšmę, pabrėždamas, jog jis, nebūdamas egzilu, su jais mieliai dirba ir visur kviečiamas eina tik Lietuvos meilės vedamas. Aš eičiau, Tumo - Vaižganto žodžiais tarant, ir su velniu, kad tik Lietuvai būtų gerai, - baigė prel. J. Balkūnas.

Gyviausių diskusijų susilaukė vieningo Lietuvos laisvinimo organo sudarymas, nedalyvaujančių grupių įtraukimo klausimas ir santykiai su kraštu.

Dr. A. Trimakas paaiškino, kad jis tarėsi su LNT pirm. V. Rasteniu sušaukti politinę konferenciją. Tautininkai, esą, sutiko ir vardą VLIKui palikti, bet frontininkai nori keisti. Jų statomų sąlygų jam nepateikė.

K. Baronas, Kanados vilniečių atstovas, atkreipė dėmesį, jog dėl VLIKo vadovybės niekas nesivaržo ir vienybės siekimo klausimu pasiūlė svarstyti du vilniečių rezoliucijos punktus:

1. VLIKo veikla apribojama vien Lietuvos laisvinimo pastangomis, išjungiant iš jo kompetencijos svarstymus išlaisvintos Lietuvos politinės, ekonominės bei socialinės santvarkos klausimus.

2. Visos grupės turi lygias teises dalyvauti reprezentaciniuose ir vykdomuose organuose, pasikeičiant iš eilės alfabeto tvarka pagal grupės pavadinimo pirmąją raidę.

Vilniečiai pakartotinai prašė šią jų rezoliuciją svarstyti, nes vienybės klausimas esąs svarbus ir aukų rinkimo atveju. Daugelis pasako: neduosiu, nes VLIKas nesugyvena. Siūlė svarstyti, arba jie įteiksia raštu ir pasitrauks iš VLIKo.

A. Kasiulaitis užakcentavo, kad VLIKo pastangos atkurti vienybę yra tik jo silpnumo ženklas, nes anie esą savanaudiška separatistų grupelė, su kuria negali būti kalbos. Dury visiem atdaros, principai visada lieka tie patys, o metodas galima keisti, kas nori gali ateiti.

J. Audėnas siūlė VLIKo vardo nekeisti, nes tai yra iš Lietuvos ir čia įsitaisinusi, kaip egzilinė institucija. Vien vardas negali atbaudyti nuo bendro tikslo.

P. Vainiauskas siūlė vienybės klausimą užmiršti, nes kai kurie iš nedalyvaujančių sakė, kad VLIKas nebe Lietuvos organizacija dėlto, kad įstojo vilniečiai ir mažlietuviai. Bergi Lišys primygtinai įrodinėjo siekti susitarimo ir grąžinti išėjusius.

S. Griežė - Jurgelevičius buvo kitos nuomonės. Be kitko jis kalbėjo:

"Bostono tautininkų grupė yra viena iš pajėgiausių. Turė gražius namus, kuriuose susirenka visoks jaunimas ir namų savi-

ninkai niekam skirtumo nedaro. Pas mus yra visiškas bendradarbiavimas.

Nėra be nuodėmės ir VLIKo grupės, todėl nuolaidų reikia ir iš jų pusės. Stravinskis Drauge leido visą seriją straipsnių, svaidydamas neįtikėtinus žodžius. Kas nors į juos turėjo rimto pagrindo reaguoti. Netinka tokių žodžių svaidyti ir dabar".

Pažemėnas pripažino, kad vis dėl to, didelė visuomenės dalis ir anoms grupėms simpatizuoja, todėl reikėtų ieškoti taikios išeities...

Prof. S. Sužiedėlis svečio - reporterio teisėmis, išskėlė sienų komisijos darbo svarbą. Išleista tuo reikalu knygą spauda per daug palankiai sutiko, nes yra keletas gana stambių klaidų.

Taip pat jis pabrėžė, kad ELTA savo tikslo nepasiekia. Spauda ją nepasinaudoja, nes daug žinių pasenę, jau buvę spaudoj. Lietuviškai leidžiama ji visiškai nereikalinga. Jos uždavinys turėtų būti tik informuoti apie VLIKo veiklą. Kultūriniais santykiais Eltos žinios kenkia, nes būna žinių, kurios giria komunistų darbus. Jaunimui reikia visa perduoti savo dvasioj, kaip vienas rusų laikraštis rašė: baletas buvo gražus, bet tai ne bolševikų, o mūsų tautos dvasinis meno pajutimo talentas.

Prof. J. Kairys nurodė, kad santykius su Lietuva tvarkys Washingtonas mūsų nesiklausęs, bet ir mes neturime bėgti pastitkti Zimano ar ieškoti kontakto su Matuliu ar kitais jų agentais. Kontaktas mums reikalingas ne su okupantu, ar jo pakalikais, o su savais žmonėmis ir jaunimu.

Tuo klausimu kartojosi senai girdėtos ir spaudoje skaitytos nuomonės.

Diskusijas pravedė dr. D. Krivickas.

Vykdomoj Taryboj laikinai pasiliko tie patys nariai. VLIKo prezidiumą nutarta praplėsti. Sesija vyko spalio 17 ir 18 d.d., New Yorke, Baltų Laisvės namuose.

on AUTO INSURANCE

Telefono pašaukimas Jums gali sutaupyti daug dolerių apsidraudžiant Amerikos vienoj didelėj draudimo įstagoj. Pašaukus jokio įsipareigojimo.

PAULINA MOZURAITIS-BENNET Insurance Agent 13706 Benwood Ave. Cleveland 5, Ohio

SK 1-2183

Žvalgybų kova 11

69-ta kelionė į Maskvą

1950 metų rudenį Morrosas vėl vyksta į Maskvą. Per tuos savo veiklos metus jis tarp Amerikos ir Sovietijos jau yra atlikęs šešiasdešimt aštuonias keliones.

Oficialiai jis yra žmogus, kuris gali vystyti filmų prekybos ryšius tarp Hollywoodo ir Maskvos. Amerikiečių filmų sostinėje jis laikomas tikru ar sąloniniu komunistu, ir daugelis komunistų simpatizuoja jo režisierių, producentų bei aktorijų jį laiko artimiausiu savo draugu.

Tiesa, jis niekada neprisipažino ir galbūt neprisipažins, bet... be abejo, jį buvo tas žmogus, kuris į tokias asmenybes, kaip John Garfield, Humphrey Bogart, Edward Dmytryk ir daugelį kitų komunistų atrėpė FBI dėmesį.

Dabar producentas Borisas Morrosas vėl keliauja į Maskvą. Tai buvo kelionė, kurios jis, kol gyvas, nepamirš.

Jis sustoja Paryžiuje, kad tariamai užmegstų derybas su prancūzų filminkais. Iš tikrųjų rusai jam yra pavadę Paryžiuje paimti svarbią medžiagą apie komunistų infiltraciją Afrikoje. Tuo pat metu Paryžiuje atvykusi Zlatkovskij pora, Slang ir Rector, turi jam tą medžiagą įteikti.

Viename elegantiškame viešbutyje įvyksta "šnipų pokylis". Jame dalyvauja eilė agentų, dirbančių sovietams. Zlatkovskis, išgėręs pusę butelio degtinės, įgauna tokio atvirumo nuotaiką, kurios kiekvienas tikras agentas turi vengti. Jau ištisą valandą jis savo pastabomis bando išprovokuoti Morrosą.

Žmogus iš Hollywoodo kalbasi su Jane Zlatkovskiene. Jis yra apkalbinęs gražios moters liemenį, kai prie jo priartėja Rector, pasižiūri nuo girtumo apsišliaususiomis akimis ir staiga taip stipriai griebia Morrosą, kad tas net sušunka.

- Žinai ką, Morrosai, - sako Zlatkovskis. - Ar žinai? Aš tave laikau kiaule.

- Bet... - protestuoja Morrosas.

- Aš tave laikau kiaule. Tu esi komunistas. Tu esi prakeikta kapitalistinė kiaule.

Janė mirtinai išblyško. Ji šoka į vyrų tarpą. Zlatkovskis šaukia dar garsiau:

- Žinai, Morrosai, ką aš padarysiu? Aš tave apskysiu. Ir kai tu nuvažiuosi į Maskvą, jie tave likviduos.

Zlatkovskis juokiasi. Dabar visa draugija stebi incidentą. Penki ar šeši žmonės susigrupuoja aplinkui abu vyrus.

- Kad žinotumėte, - sako Rector, - jį matote jau paskutinį kartą. Man jau įkyrėjo ta plikių kapitalistinė kiaule. Aš dar šiandien pranešiu Maskvai...

Po valandos Morroso kambaryje, tame pačiame viešbutyje, pasirodo Janė, užsimerusi tikrai chalatą.

- Jis miega, - šnibžda ji. - Viskas tvarkoje.

- Ką nori tu pasakyti?

- Visoje jo kalboje nebuvo nė vieno tikro žodžio. Jis tik pavydus. Jis tiki, kad tu ir aš...

- Jis elgėsi kaip pamišėlis, - atsako Morrosas.

- Jis nieko nedarys be manęs. O aš žinau, kad tavimi mes galime pasitikėti.

Kai Slang išsina iš jo kambario, Morrosas yra kiek aprikęs. Bet tam nėra pagrindo. Lygiai kaip ir jos vyras, Janė tiki, kad producentas yra "išdavikiška kapitalistinė kiaule". Jai tik nepatiko, kad nusigėręs agentas peranksti išdavė savo planus. Ji bijo, kad Morrosas gali apsispręsti kitaip ir neskristi Maskvon.

Kitą rytą Morrosas palieka Paryžių Berlyno kryptimi.

Tą pačią valandą slapstasis kurjeris išgabena Zlatkovskij pranešimą į Maskvą. Jame parašyta, kad Borisas Morrosas greičiausiai dirbęs amerikiečiams...

Tempelhofo aerodrome Morroso laukia kitas netikėtas susitikimas, kuris turėtų šaltakrauį vyrą paskatinti grįžti. Ten jis sutinka savo mirtinąjį priešininką Martą Dodd. Dar tą pačią naktį jis sužino, kad ir ji įtaria ir nori įspėti Maskvą - kaip apie tai jau anksčiau buvo rašyta.

Tačiau Morrosas neapsigrižta. Jis tęsia pavojingiausią savo karjeros kelionę.

"Maskvos viešbutyje" dėl akių pasitaręs su kai kuriais sovietinės filmų pramonės atstovais, Morrosas pagal nurodymus vyksta į raudoną rusų slaptosios tarnybos pastatą.

Jau prisistatydamas pulkininkui, kuriam visada perduodavo savo pranešimus, jis pajunta, kad ore telkiasi audra.

- Generalas nori su tamsta kalbėti, - pareiškia sekretorius. - Sėskitės, gospodin Morros.

Genrolas - MVD viršininkas Piotr Vasiljevič Fedotov, baisusis sovietų slaptosios tarnybos viršininkas.

Morrosas atsisėda prieškambarėje. Jis žiūri į Kremliaus kėlmą. Aukštos mūrinės sienos jam primena kalėjimą. Bet jis nesišaudina.

Praeina valanda, dvi... Sekretorius prie rašomojo stalo taip užsiėmęs, kad net neturi laiko pakelti akių.

"Tik neparodyk nervingumo..." galvoja žmogelis iš Hollywoodo. Jis stengiasi nerūkyti daug cigarečių.

Nuo jo atvykimo praėjo trys valandos. Vakaras apgaubė aukštus, lediniai šaltus pastatus. Pagaliau durys atsido. Kambarin įeina karininkas, keletą minučių šnibždasi su sekretoriumi...

- Dabar generalas tamsta primis, - sako sekretorius.

Morrosas nori žengti pro aukš-

tas, rudas duris. Sekretorius pastoja jam kelią.

- Ne čia, - sako sekretorius. Jis yra plačiapetis milžinas, grubių kariškų judesių. - Šią naktį tamsta viešėsi generolo viloje.

- Mano lagaminai viešbutyje, - pastebi Morrosas.

Pirmą kartą prieškambario milžinas nusišypso. Jis papurto galvą:

- Ne, gospodin Morros. Tamstos lagaminai jau generolo viloje.

Morrosas yra įsitikinęs, kad jo likimas yra užantspaudotas.

Jis seka ryšio karininką. Tušti koridoriai. Patruliojant kareiviai. Už durų klaikiai rėkia žmogus. Niekas nekreipia dėmesio.

Morrosas išvedamas pro užpakalines duris. Ten laukia juodas "Zis". Šalia šoferio sėdi ginkluotas kareivis. Morrosas užima vietą užpakalinėje sėdynėje.

Automobilis išvažiuoja iš sostinės, pasuka vienu plentu. Iš kelių rodyklių Morrosas susiorientuoja, kad jie važiuoja link Orechovo.

Juodasis "Zis" staiga pasuka į šalutinę gatvę. Priešais sujuduoja miško siena...

(Tęsiny: Trys savaitės narve)

Skautų akademikų šventė, įvykusioji spalio 17 d. Clevelande, buvo išrinkta vakaro karalienė ir karalius. Karalienės garbė teko R. Sniečkitei, o karaliaus Z. Zableckui. Juos karūnuojant studentai kelia ovacijas.

Slaptas susirašinėjimas... 2

Churchillis Rooseveltui--
"Aš nieko neslepiu nuo jūsų..."

Sąjungininkai savo tarpe iki antrojo pasaulinio karo pergalės nesutarė. Legendarinis draugiškumas tarp Churchillio ir Roose-

velto yra fikcija, sukurta propagandos, kuri dar ir dabar kartojama atsiminimų rašytojų, mažai išgilinusių į tuometinę padėtį.

Dažnai manoma, kad Roosevelt padarytos Stalinui nuolaidos buvo pasensio ir sergancio žmogaus suklidimas. Tikrumoje tai buvo politikos linija, pradėta keičiamais mėnesiais prieš Jaltą, būtent 1943 m. gegužės 5 d.

Tą dieną Londone Churchillis skaitė laišką, gautą iš maršalo Stalino. Sovietų vyriausybės galva jame dėstė savo poziciją Lenkijos klausimu, tuo tarpu Washingtono Rooseveltas planavo susitikti su Stalinu be Churchillio...

- "Brangus ponas Stalinai... - diktavo Rooseveltas laišką. - Aš noriu išvengti sunkumų, kuriuos sukelia plačios konferencijos ir diplomatinės pasikalbėjimų biurokratizmas. Norėčiau pasiūlyti paprasčiausią ir praktiškiausią metodą, mums dviem keiliom dienom privačiai susitikti. Stalinas neparodė didelio entuziazmo šitam "dviejų pasimatymui".

Tada Rooseveltas bandė pataikauti Stalinui, rašydamas: galimas dalykas, kad rusų istoriška rezistencija, sekama sovietų armijos ofensyvos, ateinančią žiemą galės iššaukti Vokietijos žlugimą...

Tai nuostabu girdėti iš Roosevelt, nes jis gerai žinojo, kad tik antrojo fronto atidarymas Europoje galės pakeisti karo eiga, tačiau jis tęsė: "Tokiu atveju mes turėtume būti pasiruošę nuspręsti daug dalykų..."

Po šių saldžių žodžių, Rooseveltas atidengia savo planą:

"Svarbiausias dalykas, kur mums susitikti? Afrika nelabai tinkama vieta. Khartumas yra britų teritorijoje..."

"Islandija man nepatinka, nes priverstų mus abu atlikti varginančias lėktuvų keliones ir būtų sunku išvengti nepakvėto Churchillio".

Mintis buvo išdėstyta, reikia pasimatyti tik dviem tikriems didiesiems. Churchillis sužinos, kai jau bus priimtas nutarimas ir pastatys prieš įvykusių faktą.

Kas vertė Rooseveltą daryti šią konspiraciją (ji buvo ilgai laikoma paslapy, kol nebuvo paskelbti trijų vadų susirašinėjimai)? Nesutarimas tarp anglių ir amerikiečių buvo didelis.

Nesutarimas reiškėsi trijuose punktuose.

Amerikiečiai norėjo koncentruoti visas jėgas Pacifike, tuo tarpu anglai siūlė užbaigti karą su Vokietija, o paskui sąskaitas su Japonija.

Londonas stengėsi atidėti Burmos operaciją, tuo tarpu Washingtonas spaudė, kad ji greičiau įvyktų ir Japonija atsidurtų tarp dviejų frontų.

Nesutarimų buvo ir dėl Europos antrojo fronto. Rooseveltas buvo užsispyręs jį pradėti vakaruose, bet Churchillis, nujausdamas šio manevro pavojų, siūlė palaukti Italijos išlaisvinimo ir pulti per Balkanus.

Prie šių dar prisidėjo ir kiti antraeiliai nesutarimai. Sakysim Rooseveltas priekaištavo Churchillui, kad jis leidžia generolui de Gaulle "sauvaliauti", imti savanorius iš gen. Giraud armijos, kurį Rooseveltas laikė sukalbameisniu ir labiau rėmė.

Rooseveltas stengėsi įrodyti Stalinui, kad su Churchilliu jis tariasi tik mažaverčiais klausimais, kurie jau yra eigoje.

Didžiausią Stalinui pagirimą Rooseveltas padarė rašydamas: "Šiame kare jūs atliekate milžinišką darbą".

Ir tą valandą, kai Rooseveltas baigė rašyti Stalinui slapta laišką, Churchillis, lyg nujausdamas, sėdėjo į "Queen Mary" ir išplaukė į Ameriką. Būdamas jau jūroje, jis išspėja Rooseveltą apie atvykimą.

Vos gavęs iš Churchillio pranešimą, Rooseveltas tuojau pasiskubino išsiųsti Stalinui naują konfidencialų asmenišką laišką: "Aš noriu jus įspėti, kad Churchillis ateinančią savaitę atvyks į Washingtoną aptarti bėgimų reikalų. Aišku, apie visus mūsų pasitarimus aš pilnai informuosiu generolą Beliajevą".

Po keturių dienų Stalinas gavo kitą griežtai konfidencialų laišką iš vidurio Atlanto. Lygiai kaip Rooseveltas, Churchillis irgi stengėsi "garbingai" informuoti savo draugą Staliną: "Aš esu vidury Atlanto pakeliui į Washingtoną, kad apsvaistytume smulkmenas smūgio, kurį ruošiamės suduoti Europoje po "Husky" (kodinis vardas išlipimo Sicilijoje). Aš noriu atkalbėti Rooseveltą nuo jo taikymosi į Pacifiko sritį ir apsvaistyti ofensyvą prieš Japoniją. Iš Washingtono aš jus informuosiu apie pasitarimus".

Tačiau Rooseveltas laimėjo. 1943 m. gegužės 25 d. susitikimas Washingtono, pavadintas "Trišake konferencija", pasibaigė kompromisu, kas reiškė Roosevelto pergalę. Buvo nutarta daryti invaziją vakarų Europoje 1944 m. Nežiūrint Churchillio priešnimosi jį pavadinta "Operation Overlord". Lyg sutapimas "over" reiškia per viršų, o Churchillis buvo admiraliteto pirmasis lordas...

Šis projektas vėliau smulkmeniškai buvo apsvaistytas Quebeco konferencijoje rugpjūčio mėnesį. Kiekvienu atveju "Trišakė" konferencija buvo konflikto kyžkelėje: sąjungininkai įžengė į pergalės erą ir amerikiečiai ofensyvos vadovavime pakeitė anglius.

Bet deja, Rooseveltui taip ir neteko su Stalinu pasimatyti akis į akį.

Tuometinius anglių - amerikiečių santykius geriausiai simbolizuoja anekdotas:

Vieną rytą Baltuose Rūmuose Rooseveltas užtikio Churchillį, prisidengusį tik vonios rankšluosčiu. Churchillis juokdamasis pasakė:

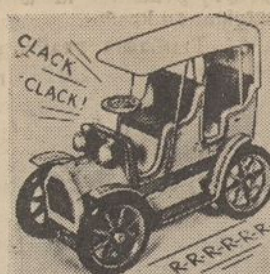
- Didžiosios Britanijos ministras pirmininkas nieko neturi slėpti nuo Amerikos prezidento! (Kitame numeryje: Rooseveltas nori nušalinti de Gaulle)

EAGLE ŽENKLAI PADIDINA SANTAUPAS PERKANT MAY'S KRAUTUVĖSE

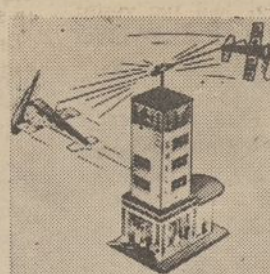
the MAY cos (2) BASEMENT stores

Dabar! Tik tai mūsų Dawntown Basement krautuvė

88¢ ŽAISLŲ IŠPARDAVIMAS

OLD TIMER CAR NO. 10 88¢

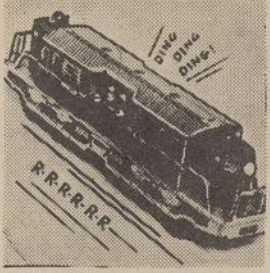
AERO TOWER NO. 11 88¢

POLICE CAR NO. 12 88¢

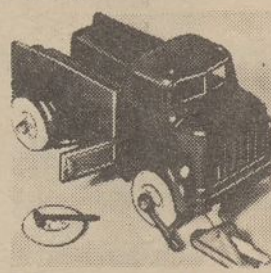
MOBIL GAS TRUCK NO. 13 88¢

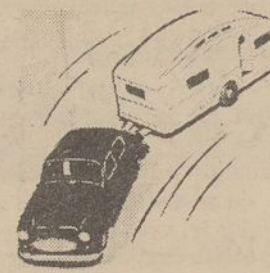
PISTON EXPRESS NO. 30 88¢

MAGIC FISH NO. 32 88¢

REPAIR TRUCK NO. 45 88¢

CAR & TRAILER NO. 46 88¢

COLORING BOOKS NO. 40 88¢

BOXING GLOVES NO. 45 88¢

BADMINTON SET NO. 46 88¢

BAT-BALL GLOVE NO. 47 88¢

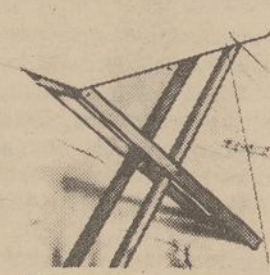
TEA SET (17-pc.) NO. 125 88¢

PARASOL NO. 126 88¢

TRAIN CASE NO. 129 88¢

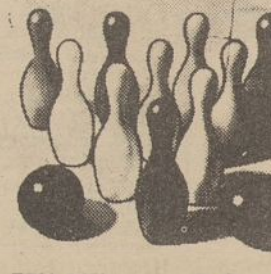
IRONING BOARD NO. 130 88¢

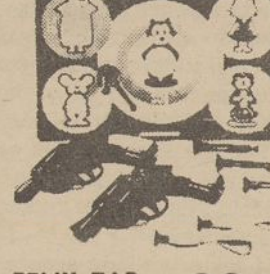
TREASURE BOX GAME NO. 157 88¢

ACTIVITY BOOKS NO. 159 88¢

TEN-PIN BOWLING NO. 161 88¢

FELIX TARGET GAME NO. 164 88¢

Pašto ir telefono užsisakymai pildomi perkant už \$2.00 ar daugiau. Šaukti CH 1-3000

The May Co.'s Basement Notions Department, Downtown Store Only.

Viltininkai... 3

RŪPESTINGAI ŽVELGĖ Į LIETUVOS ATEITĮ

Kultūrinėje srityje Viltis taip pat yra atlikusi milžinišką darbą. Kai Aušra romantiškai siekė susieti praeitį su dabartimi, tai viltininkų žvilgsnis buvo nukreiptas į Lietuvos ateitį. Viltis skatino ir lietuvių tautos kultūrinį atgimimą, ir tautinės kultūros gaivinimą bei josios ugdymą.

Viltyje plačiai nagrinėjamos visos lietuvių kultūros sritys: gimtoji kalba, tautinis menas, literatūra, mokslas, mokyklos, įvairios kultūrinės bei visuomeninės organizacijos ir kita.

Šie visi klausimai Viltyje nagrinėjami gerų ano meto savo dalykų žinovų. Nuo 1908 metų nr. 14 įvestas kalbos dalykų skyrelis, kuriamė rašė lietuvių rašomosios kalbos tėvas Jonas Jablonskis, mūsų žymusis kalbininkas Kazimieras Būga, Juozas Balčikonis, A. Smetona. Todėl ir Vilties kalba buvo graži, sklandi, rūpestingai apvalyta nuo svetimybių ir praturtinta tarmine kalbos medžiaga.

Lietuvių mokslo reikalus svarstė Lietuvių Mokslo Draugijos Vilniuje nariai ir ypač jos pirmininkas J. Basanavičius. Daug dėmesio skirta Lietuvių Mokslo draugijai, Tautos Namų statymui. Raginta pažinti Lietuvą, rinkti lietuvių liaudies dainų melodijas, archeologines liekanas.

Gyvai domėjosi Viltis ir lietuviškąja dailė. Jau 1906 Vilniuje buvo suruošta pirmoji lietuvių dailės paroda, 1907 pradžioje įsteigta ir Lietuvių Dailės Draugija, kuri kasmet ruošdavo meno ir liaudies dirbinių parodas. Tos dailės parodos būdavo plačiai aprašomos Viltyje. Lietuvos dailės klausimais čia rašė ir Mikalojus Konstantinas Čiurlionis.

DR. J. PUZINAS

Didelį įnašą Viltis yra davusi ir mūsų grožinei literatūrai. Apie Viltį spietėsi gražūs būrelis to meto rašytojų, kurie nebesitękino patriotinėmis ir visuomeninėmis temomis, bet ieškojo naujų formų, siekė estetiškų tikslų. Recenzuota knygos ir naujai pasirodę laikraščiai.

Nemaža rašyta lietuviškosios muzikos ir teatro reikalais. Kreiptas didelis dėmesys į mokyklą, švietimą ir auklėjimą. Jaunimas skatintas mokytis, raginta domėtis amatais. Nuolat skatinta Rusijoje baigusius mokslus grįžti Lietuvon ir įsijungti į savo krašto specialybinių ir visuomeninių darbų. Atkalbinėta, kad lietuviai mažiau emigruotų į Jungtines Amerikos Valstybes ir bandytų kaip nors čia kurtis. Ūkininkams patarta skirstyti vienasėdžiais, supirkinėti žemes iš svetimtaučių, steigti kredito įstaigas, kooperatyvus, pagerinti žemės apdirbimo būdą ir kt.

Pagaliau nevengta ir politinių klausimų, plačiai informuota apie rinkimus į Valstybės Dūmą ir raginta rinkti į ją lietuvių atstovus.

Apskritai Viltis atsiliepdavo į kiekvieną lietuvių gyvenimo reiškinį. Viltis, kaip minėta, buvo plačiai skaitoma ir visuomenės mėgstama. Ilgą laiką ją rėmė pinigais ir prenumerata gausus kunigų būrys, nes Viltis buvo krikščioniškos dvasios, tik tautinis momentas aiškiai nusverdavo.

Viltininkai labai atsargiai, bet nuosekliai vedė mintį, kad bažnyčia neprivalanti kištis į poli-

tikos sritį, kad politika iš religijos teturinti skolintis dorovės principus. Ilgainiui ėmė augti katalikų nepasitenkinimas Viltimi, nes čia religijos ir bažnyčios klausimai atsidūrė antraeilėje plotmėje. 1913 metais jau pradėta visai atvirai kritikuoti gyvian pasireiškusių katalikiškąjį veikimą, ypač 1911 metais įsikūrusią ateitininkų organizaciją. Tuo klausimu užvėrė gyvos diskusijos su Draugija, Ateitimi, Vadovu ir Šaltiniu.

1913 metų rudenį visuotiniame dalininkų susirinkime pareikalauta, kad į redakciją vietoje ligi šiol buvusio kunigo būtų išleistas redaktorius padėjėju studentas Pranas Dovydasaitis. Vyriausias redaktorius A. Smetona, jausdamas negalėsiąs su savo nauju padėjėju bendradarbiauti, iš Vilties redakcijos pasitraukė. Tada Viltis, P. Dovydaičio redaguojama, tapo grynai katalikišku laikraščiu.

1913 XII 1 Viltis paversta dienraščiu ir ėjo iki 1915 IX 19. Taip Viltis ir užbaigė savo dienas. Tačiau viltininkai ir toliau tęsė savo darbą.

Ivykys permainoms Viltyje, 1914 imta leisti Vairas, kurio redaktoriumi buvo A. Smetona. Tai buvo pats geriausias žurnalas anais laikais. Prasidėjus I Pasauliniam karui, mūsų partijoms dar stipriau organizuojantis, ir buvusieji viltininkai bei vairininkai turėjo persiformuoti į partiją.

Pirmausia ėmės organizuoti petrapiliški viltininkai: kun. J. Tumas, Juozas Kubilius, Liudas Noreika ir kiti. Tautininkų vardo nesimta, nes rusų kraštutiniai nacionalistai vadinosi tuo vardu, kurio lietuviai vengė. Todėl J. Tumo pasiūlymu 1916 metais senieji viltininkai pasivadino Tautos Pažangos partija. Jos tikslas buvo - laisva Lietuva su pačių lietuvių apsisprendimo teise. Valstybės forma pažangiečiams dar nebuvo aiški. Pats J. Tumas net buvo pasisakęs už monarchiją. Tą jie gražiai apibūdino vienu sakiniu: "Laisvo žmogaus nepavergia konstitucinė monarchija, vergų dvasios piliečių nepadaro nė demokratinė respublika".

Tautos pažangos programoje aiškiai pasisakoma žmonių teisių reikalu. Pažangiečių pabrėžiama kad pirmų pirmiausia turi būti apsaugotos įgimtosios žmogaus teisės: tikybės, sąžinės, žodžio, susirinkimų, organizacijų, sąjungų laisvė, asmens, buto, korespondencijos neliačiamybė.

Pripažįstama visų žmonių ir tautų lygybė bei laisvė.

Oficialioji laisvos Lietuvos kalba - seime, administracijoje ir teise - lietuvių kalba.

Religijos dalykuose pažangiečiai daug kuo skyrėsi ir nuo kairiųjų ir nuo dešiniųjų. Pažangiečiai religijos dalyką griežtai išskyrė iš politinio gyvenimo. Jiems religija žmonių gyvenime - pozityvus veiksnys, o krikščionybės principai - visų darbų doros mastas. Politikos ir visuomenės gyvenime veiklama ne kaip Katalikų Bažnyčios ar kitos bažnytinės organizacijos narių, bet kaip krašto piliečių, vadovaujantis visais krašto reikalais. Tuo principu remtasi dėl to, kad partijos darbai ir klaidos nebūtų sutapatintos su Bažnyčia ir kad religija nebūtų naudojama politikos tikslams.

Ekonominiam gyvenime pažangiečiai buvo tos nuomonės, kad žemės valdyti negali tas, kas iš jos negyvena. Bežemiai ir mažžemiai turi būti aprūpinti žeme išpirktinai. Darbininkų reikalus gina valstybės įstatymai. Privatinių kapitalų turi pakeisti organizuotos visuomenės kapitalas, visokių kooperacijų pavidalu.

Švietimo srityje pažangiečiai reikalavo nemokamo, visuotinio ir priverstinio pradžios mokslo. Mokyklos turi būti laikomos valstybės lėšomis. Privatines mokyklas, kurių programos yra nemazėsnės, kaip lygus tipo valstybinių, turi lygias teises su valstybinėmis.

Tai tokie yra buvę senųjų viltininkų Tautos Pažangos partijos pagrindai. Čia visos dėmesys buvo nukreiptas į tautą, akcentuoti tie veiksniai, kurie tautą stiprina, kelia jos medžiaginę ir dvasinę kultūrą.

Vysk. V. Padolskiui lankant Vasario 16 Gimnaziją Vokietijoje. Iš kairės: Krašto valdybos ižd. J. Stankaitis, mkt. A. Krivickas, mkt. St. Vyktas, kun. Gronis, kun. Jonušas, K.V. - bos pirm. E. Simonaitis, vysk. V. Padolskis, vietos klebonas, mkt. Antanaitis, Tėvas A. Bernatonis, kun. Navickas.

Į Lietuvos valstybės pagrindą dėtas ne kuris nors luomas, bet visa tauta. Jiems lygiai rūpėjo tikininkai, taip pat ir darbininkų reikalai, kuriuos turėjo tvarkyti pati valstybė.

Apie Tautos Pažangą spietėsi ne revoliucinės, bet evoliucinės krypties žmonės. Todėl ir jų sudaryta programa tedavė bendrus bruožus, o ne išbaigtas detales. Smulki partijos programa turėjo atsirasti evoliucijos būdu, iš gyvenimo patirties.

Su šiais šūkais Tautos Pažanga pirmą kartą išėjo į viešą lietuvių gyvenimą 1917 metų Lietuvių Seime Petrapilyje, kur Tautos Pažangos Partiją atstovavo 20 žmonių. Vėliau Nepriklausomoje Lietuvoje iš viltininkų per pažangiečius susiformavo tautininkai.

(Pabaiga)

ATITAISTYMAS

Pirmoje šio rašinio dalyje, atspausdintoje Dirvos 79 Nr., apie M. Daukšos lenkišką prakalbą, turi būti: "Joje įdėta nepaprastai įdomi lenkiška prakalba, bet tikros patriotiškos lietuviškos dvasios", o ne... bet be tikros patriotiškos lietuviškos dvasios.

Muz. A. Mikulskis, Čiurlionio ansamblio meno vadovas, spalio 24 d. švenčia 50 m. sukaktį. Nuotraukoje A. Mikulskis sėga garbės ženkla Dr. S. Biežiui, padėjusiam įsigyti Čiurlionio ansamblio namus. Dešinėje Steponas Nasvytis, suorganizavęs pagalbą, kad ansamblis iš Vokietijos persikeltų į Clevelandą.

Dirvos nuotrauka

SKAUTAI

SKAUTISKOS ŽINELĖS IŠ AUSTRALIJOS

• Melbourne "Džiugo" t. tautininkas buvo sunkiai susirgęs. Po sėkmingos operacijos grįžo iš ligoninės ir sveiksta namuose. Dėl nesveikatos jis pasitraukė iš tautininko pareigų.

• Šiomet Australijos rajonas švenčia savo veiklos dešimtmetį. Adelaidės "Vilniaus" tuntas savo dešimtmetį atšventė pavasarį. Melbourne "Džiugo" tuntas paminėjo savo dešimtmetį rugs. 13 d. ir Sydnėjaus "Aušros" tuntas — spalio 4 d. Australijos rajono laikraštis "Pėdsekis" specialiais numeriais atžymės pasikyrų tuntų, vietininkų veiklą. Gruodžio mėn. numeris skiriamas viso rajono dešimtmečiui.

• Sydnėjaus "Aušros" tuntas Ingleburne įsigijo nuosavą stovyklavietę. Te-

ko nugirsti, kad ir kiti tuntai žada neatsilikti.

• Rugs. 27 d. Melbourne "Džiugo" tunto vyresn. skautės, vado v a u j a m o s pssktn. D. Čižauskienės, suvaidino du Akivaros veikalelius. Pastatymas ir dekoracijos buvo geri. Vakaras sutraukė daug sk. tėvų, bičiulių ir lietuviško jaunimo.

METINĖ BROLIJOS REGISTRACIJA

Vadijos nutarimu ir šiemet visų Brolijos vienetų registracija vykdoma lapkričio 1 d. proga. Vyriausiasis Skautininkas atitinkamus nurodymus ir blankus išsiuntinėjo Vadeivoms. tautininkams ir vietininkams.

APDOVANOJIMAI

Tautos šventės proga, remdamasis Vadeivų pristatymu, Vyriausiasis Skautininkas apdovanojo "UŽ NUOPELNUS" ženklą — j. s. Ig. Petniūną, Atlanto raj., psktn. Br. žalį, psktn. Alg. Pluką ir psktn. Aleks. Gabą — visi Australijos rajone.

"VĖLIAVOS" ženklą apdovanotas vyr. sklt. K. Kuzmickas — Australijos r. ir "PAŽANGUMO" ž. — sklt. Vkt. Adomavičius — Australijos rajone.

PADĖKA SKAUTISKIEMS AMBASADORIAMS

V y r i a u s i a s i s Skautininkas savo KRIVULEJE reiškia padėką vyr. sklt. Vyt. Čepui, vyr. sklt. Ant. Krausui, vyr. sklt. Alg. Dudai, čiuui ir vyr. sklt. N. Ramauskui už taip puikiai atliktą uždavinį atstovaujant Broliją 17-je Tarpt. Skautų Konferencijoje ir Filipinų Džiamborėje.

J. CIJUNSKAS

LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius, apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

Skelbiame pirmąjį Dirvos FOTO KONKURSA

Tema: "Mūsų jaunimas" — mažieji, moksleiviai, studentai; jų užsiėmimai, organizacinė veikla, pramogos ir t.t.

Dalyvauti gali visi lietuviai foto mėgėjai ir profesionalai iš visų pasaulio kraštų. Nuotraukų skaičius neribojamas.

Data: nuo paskelbimo dienos iki š. m. gruodžio 31 d. (pašto atspauda data). Dalyviai prašomi pradėti siųsti nuotraukas tuoj pat, kad jų perdaug nesustelktų pabaigoje.

Sprendėjai: visi Dirvos skaitytojai; balsuoja už tris, jų nuomone, geriausias nuotraukas.

Vykdytas: konkurso dalyviai siunčia nespaltotas, nemažesnes už atviruką, blizgančio paviršiaus foto kopijas su jų pavadinimais ir turimais techniniais duomenimis (aprašymu, ką ji vaizduoja, nuotraukoje esančių asmenų pavardėmis ir t.t.) — Dirvos redakcijai, 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio, pažymėdami, kad jos skirtos konkursui. Gautos nuotraukos numeruojamos ir pagal gavimo eilę skelbiamos Dirvoje. Balsuojama, konkursui pasibaigus, specialiu balsavimo lapeliu, kuris bus atspausdintas Dirvoje, drauge pakartojant sumaužintas konkurse dalyvavusias nuotraukas.

Premijos: a) dalyviams — daugiausiai balsų surinkusi nuotrauka gauna \$50 premiją, antroji — \$30, trečioji — \$20.

b) sprendėjams, tiksliausiai nubalsavusiems premijų eilę, skiriama 10 premijų knygomis.

Balsų skaičiavimo komisijos sąstatas bus paskelbtas prieš balsavimą.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Į muz. A. Mikulskio su-kakties minėjimą kvietimus galima įsigyti pas komiteto išdininą Justiną Misčiką (tel. MU 1-8966). Dirvoje ir pas kitus komiteto narius. Pakvietimus reikia įsigyti iki penktadienio — spalio 23 d. vakaro. Žinoma, jei jų bus likę, galima bus įsigyti ir šeštadienį. Kvietimų skaičius ribotas todėl prašom paskubėti.

• Vysk. M. Valančiaus li-tuanistinės mokyklos tėvų komitetą sudaro: J. Damu-šis, K. Marcinkevičius, A. Gailiūšienė, p. Šarkauskie-nė, p. Zylė. Mokyklos vedė-ju yra mok. Pr. Karalius. Mokykloje mokosi virš 150 mokinių.

• "Stebuklingi vaistai", 3 veiksmų komedija, bus vaidinami Clevelande lap-kričio 7 d., 7:30 val. lietu-vių salėje. Vaidins Detroito Lietuvių Teatras, vad. Ar-lauskaitės - Mikšienės. Ren-gia ALT skyrius.

• Akademiniš Skautų Są-jūdis spalio 17 d. šventė 35 m. sukaktį. Šventė vyko Čiurlionio ansamblio na-muose. Ją pravedė skyriaus pirm. Vyt. Kamantas. Sąjū-dį sveikino St. Barzdukas — Bendruomenės vardu, Č. Melsbakas — Studentų Są-jungos skyriaus ir Santaros vardu, Aušra Barzdukaitė — ateitininkų, A. Modesta-vičius — neolithuanų. Jau-nimo klausimais įdomiai kalbėjo filist. Rimvydas Šil-bajoris. Meninę programą išpildė akademikių skaučių trio: Liutkutė, Natkevičiū-tė ir Mariūnaitė. Feljetoną skaitė Vizgirda. Po to vyko vaišės ir jaunimo šokiai, karalienės ir karaliaus rin-kimai.

• East Shore Realty sa-vininkui Juozui Mikoniui buvo padaryta nelengva operacija.

• Lietuviai budžiai spalio 25 d., per lietuvių radijo va-landėlę, duoda vaizdelį iš praėjusios vasaros stovyk-lavimo J. P. Keršio miške. Vaizdelį paruošė M. Žilins-kienė, muziką pritaikė J. Švedas.

• Moksleiviams ateitinin-kams šiais metais vadovau-ja: A. Idzelis, I. Skardyte, M. Gailiūšytė, P. Stungys, V. Kasperavičius.

• Lietuvis siuvėjas Jur-gis Eidukevičius, iš Kana-dos persikėlė į JAV ir apsi-gyveno 1333 E. 68 St., ant-ram aukšte. Jau priima vy-riškų ir moteriškų rūbų už-sakymus.

Tautinės Sąjungos skyriaus narių susirinkimas įvyks spalio 25 d., 11 val. 15 min. (tuoj po pamaldų) Dirvos patalpose.

Darbu tvarkoje: valdy-bos ir kontrolės komisijos pranešimai, naujos valdy-bos ir kontrolės komisijos rinkimai, kiti reikalai.

Narių dalyvavimas būti-nas.

Sekmadienį, spalio 25 d., 10 val. ryto šv. Jurgio parapij-os bažnyčioje

Šv. Mišios

už Lietuvoje okupantų nu-žudytus ir ištremtus lietu-vius. Kviečiu dalyvauti Cle-velande gyvenančius visus lietuvius, kurie nori drauge už savuosius pasimelsti.

Dalyvius kviečiu rinktis prie Lietuvių svetainės 9:30 val. iš kur organizuotai vyk-sime šv. Jurgio parapijos bažnyčion. Pageidautina už-sidėti ant rankovės gedulo raiščius. Po mišių grįšim Lietuvių svetainėn bendram užkandžiui.

Rengėjas Al. Banys

• Nuoširdi padėka mie-liams prieteliams — Nelei ir Jonui Mockams už suda-rymą afidevity atvykti į Ameriką ir labai malonią globą atvykus.

J. Ramanauskienė

• Šį ketvirtadienį Clevel-land Arena rengiamose im-tynėse pagrindiniai dalyviai bus Lord Layton ir Fritz von Erich. Taip pat daly-vaus 5 kitos poros.

Parduodamas namas vienos šeimos, 6 kamb., 1055 East 78 Street. Kreip-tis į savininką.

2 ŠEIMŲ NAMAS

5 kambariai ir vonia kiek-viename bute. Visi dideli kambariai. Labai švariai iš-dekoruoti. 2 geri gaso pe-čiai. 2 mašinų garažas su cementiniu įvažiavimu. Na-mas gerai prižiūrėtas vidu-je ir iš lauko. Netoli šv. Jur-gio parapijos, krautuvų ir susisiekimo. Dėl tolimesnės informacijos šaukti:

TOP REALTY

AT 1-2090

(82)

ELECT

STEPHEN E. GASPAR

Councilman - 29th Ward

Turi kvalifikacijas, su-gėbėjimus ir patyrimą.

BEFORE YOU BORROW TO BUY A HOME

GET OUR LOW RATES AND HELPFUL TERMS

OUR ESCROW SERVICE PROTECTS YOU WHEN BUYING OR SELLING REAL ESTATE

DIDŽIAUSIA, PATIKIMIAUSIA, SU 25 METŲ PRAKTIKA, APMUITINTŲ SIUNTINIŲ Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR VISUS RUSIJOS KRAŠTUS, PERSIUNTIMO ĮSTAIGA.

SU INTURISTO LEIDIMU

GLOBE PARCEL SERVICE Inc.

Siuntiniai pilnai apdrausti, gavėjas nieko neturi primokėti. Siuntėjai įsitikino, kad per GLOBE PARCEL SERVICE INC. siunčiami siuntiniai, greičiausiai, tvarkingiausiai pasiekia adresatą. Prašykite, prisiimsite katalogus su pilna informacija, drabužių bei avalynės dydžių Nr., iš rusiškų į amerikietiškus. Ir kainoraščius, kiek už kurį daiktą reikia mokėti maito.

Siuntėjų patogumui įstaigoje turime gerų vilninių ir rajoninių medžiagų, odų, batukų, vilninių skarų, skarelių, skustuvų, plaukams kirpti mašinėlių, stiklui deimanto rė-tukų, lovatiesių ir t.t. Garantuojame, kad niekur kitur, už tokias žemas kainas, šių prekių negalėsite nupirkti. Šios prekės parduodamos tik siuntėjams.

Šios įstaigos tarnautojai lietuviai.

Darbo valandos: Kasdien nuo 9:30 - 6.

Trečiadieniais 9:30 - 8, šeštadieniai 9 - 3.

A D R E S A S:

GLOBE PARCEL SERVICE INC.

1313 Addison Rd.

Corner Superior Ave. & E. 71 St.

Tel. UTah 1-0806 & UTah 1-0807

SIUNTINIAI SIUNČIAMIS TIESIOG IŠ CLEVELANDO.

Akademiniš Skautų Sąjūdžio 35 m. sukakties minėjimas Clevelande, kada pirm. V. Kamantas darė pranešimą. Viršutinėje nuotraukoje minėjimo prezidentas, apatinėje minėjimo dalyviai.

V. Bacevičiaus nuotrauka

PRAŠO PAREMTI

Siūlomas praveisti County Charter yra geras pagrindas tikėtis geresnės ateities visiems Cuyahoga apskrityje gyvenan-tiems.

Piliečių komitetas UŽ County Charter yra didžiausias, sudary-tas iš visų profesijų žmonių, kuriems rūpi apskrities ateitis ir gerovė.

Šiame komitete, kurio pirmi-ninkas yra Illuminating Sompany prezidentas, mes randame atsto-vaujant Citizens' League, Cle-veland News, Press ir Plain Dealer, Cleveland Chamber of Commerce, the League of Wo-men Voters, Cleveland Courier, AFL-CIO, Cleveland Engineering Society ir kitas įtakingas organi-zacijas.

Geriausie sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave., N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday, 7:05-7:30 P. M.

MONCRIEF

Visų metų ORO VEDINIMAS

• ŠALDO vasarą

• ŠILDO žiemą

Aplankyk savo kaimynystės Moncrief pardavėją

THE HENRY TURNACE CO. MEDINA, O.

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausie Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Didelis įvairių dovanų pasirinkimas

7007 SUPERIOR AVE Greta Ezella Theatre Tel. EX 1-3969 Bute: WA 1-2354

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue EN 1-1763

936 East 185 St. KE 1-7770

Lapkričio 3 d. kviečiame visus lietuvius balsuoti už Blanche E. Krupansky kandidatuojačią į Clevelando Miesto Teisėjus.

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345

13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,

lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

DIRVA

THE FIELD

KAS IR KUR?

PRAŠOM PATIKRINTI

Pasitaiko, kad vienas ar kitas Dirvos skaitytojas, dėl įvairių priežasčių — neiškaus rašymo, administracijos padarytų klaidų ar neteisingų pašto pranešimų, laikraštį gauna iškraipytu adresu. Kartais, dėl iškraipyto adreso, laikraštis net vėluoja.

Mes prašome, kad visi skaitytojai patikrintų savo adresus, atspausčius ant gaunamos Dirvos. Ir pastebėję didesnes ar smulkias klaidas, tuoj mums praneštų. Mes norime, kad visi skaitytojai laikraštį gautų teisingais adresais ir jis nevėluotų.

• **Min. St. Lozoraitis** atspaudė "Basler Nachrichten" — įtakingam šveicarijos dienrašty vedamąjį, kuriam iškelta Chruščiovo pastangos užmigdyti Vakarus.

• **Lietuvos Profesorų Draugijai**, turinčiai centrą Chicagoje, suėjo 10 metų. Ta proga spalio 25 d. Jau-nimo Centre įvyks susirinkimas ir dešimtmečio minėjimas. Nuo 2 iki 5 val. vyks susirinkimo posėdis, o po to dešimtmečio minėjimas.

• **Detroitiečiai p. Kodaičiai** išvyko ilgesnės kelionės į Arizoną ir Californiją. Žada aplankyti artimuosius ir pastudijuoti tenyškio įsikūrimo sąlygas.

• **Iš Argentinos į Lietuvą**, Maskvos iniciatyva, buvo nuvežti trys komunistų pataikūnai: T. Adamonis, B. Šnioka ir J. Ilūnas. Mėnesį prabuvę Lietuvoje ir Maskvoje išvyko atgal girti dabartinę padėtį.

R. Vizgirdas, aktyvus studentų skautų veikėjas Clevelande, dažnai studentus ir jų svečius gerai nuteikia savo linksmais pasakojimais. Ir skautų akademikų šventėje jis vykusiai perdavė pasakojimą apie urvinius ir šių laikų žmones.

V. Bacevičiaus nuotrauka

Atėjo laikas eiti į pensiją

Ateina laikas pasakyti sau pačiam, kad jau gana geras biznis ir vedamas be sunkumų, bet kai žmogui priartėja tam tikras amžius, reikia atsisveikinti nors ir su geriausiais dalykais.

PARDUODU TABOR FARM VASARVIETĘ

Tabor Farm, Sodus, Mich., vasarvietė yra 100 mylių nuo Chicago, Ill., ir 10 mylių nuo Benton Harbor, Mich.

Pagrindiniam įmokėjimui reikia įnešti \$125,000.00. Likusiai sumai labai lengvos išmokėjimo sąlygos.

Susidomėjusiems prisiųsiu reikalingas informacijas ir literatūrą.

JUOZAS BACHUNAS, Sav.
SODUS, MICHIGAN
(87)

Neolituany šventė Chicagoje

Korp. Neo-Lithuania metinė šventė Chicagoje šiemet bus švenčiama lapkričio mėn. 7-tą d.

Iš ryto 9-tą val. įvyks pamaldos naujoje Jėzuitų koplyčioje už žuvusius ir mirusius korporacijos narius. Po pamaldų bus vykstama į kapines aplankyti Chicagoje mirusius kolegas.

Vakare 7-tą val. įvyks iškilmingas posėdis, kuriame

• **I Teisininkų Draugijos** centro valdybą išrinkti: M. Brakas, J. Brazinskas, B. Nemickas, V. Sidzikauskas, V. Stašinskas, J. A. Stiklorius ir A. Trimakas. Į kontrolės komisiją: V. Čepas, B. Kalvaitis ir J. Vembrė. Į garbės teisimą: S. Baltūsis, M. Mackevičius, R. Skipitis.

• **Dr. T. Dirmeikis, Margočio redaktorius**, po sunkios širdies ligos, iš ligoninės jau grįžo į namus ir pradeda dirbti. Sunkioj ligoj buvo rūpestingai gydomas Dr. St. Budrio.

• **Suomijos konservatorių dienraštis "Karjalainen"**, paminėjo prieš 20 metų Lietuvos kariuomenės įjygiavimą į Vilnių. Vilnius išskelstas, kaip Lietuvos sostinė, politinis centras. Taip pat pažymėta, kad dabartiniai okupantai Vilnių jau leidžia lankyti užsieniečiams.

• **Balfo vajui New Yorke** praveisti spalio 15 d. įvyko specialus ir gausus Balfo rėmėjų susirinkimas, kuriame išrinktas Komitetas. Pirmininku — Generalinis konsulas Jonas Budrys, išdėdinto — kun. klebonas Norbertas Pakalnis ir sekretorė dr. Marija Žukauskienė. Nariais į komitetą įeina: prof. Juozas Kaminskas, Petras Minkūnas, Dr. Eugenijus Noakas, Vaclovas Sidzikauskas, Dr. Ibse-nas Skeivys, Jonas Šlepetys, ir Dr. Antanas Trimakas.

Vajus bus pradėdamas specialiu Balfo Koncertu Apreiškimo parapijos salėje lapkričio 15 d. Tesis visą mėnesį.

• **Dvi jaunos lietuviškos šeimos**, gyvenančios Washington, susilaukė pirmagimių: Rugšėjo 3 d. gimė dukra Irenai (Krivickaitė) ir Julijai Raulinaičiams. Spalio 7 d., taip pat gimė dukra Regina (Norvaišaitė) ir Alfonsui Petručiams.

juniorai bus keliami į senjorus ir po posėdžio — banketas.

Iškilmingas posėdis ir banketas vyks Midwest Hotel Grand Ballroom salėje (3-čiame aukšte) 6 N. Hamlin Ave. Įėjimas į posėdį ir banketą (įskaitant vakarienę ir kavą) — 5 dol., studentams — 2 dol. Veiks savas gėrimų bufetas.

Chicago lietuviškoji visuomenė ir studentai maloniai kviečiami šioje korp. Neo-Lithuania šventėje dalyvauti. Staliukai užsakomi pas kol. A. Siliūną, 6839 S. Rockwell St., telef. PROspect 8-0149.

• **135 būrelis Vasario 16** Gimnazijai remti rugsėjo 30 d. baigė septintus savo gyvavimo metus. Būrelio nariai per šiuos metus (1958. X. 1 — 1959. IX. 30) sudėjo šias dolerių sumas: Dom. Adomaitis — 5, St. Budėjus — 24, Ged. ir Ald. Kačanauskai — 24, Kaz. Leonaitienė — 12, B. Masiulis — 15.50, Eyd. ir Ev. Masiuliai — 14, Visv. Masiulis — 24, Ant. ir V. Mažeikai — 24, Dr. Pr. Mažeika — 24, Val. Mažeikienė — 25 (kartinė auka), T. Mickevičienė — 6, V. Noltienė — 5, Brig. Jakimčiuvienė (Palilūnaitė) — 10, Kl. Stankūnienė — 24, Al. Tornau — 24, iš viso — \$257.50. Šita suma su nuo pirmesnių metų likusiais \$19.50 sudarė \$277 sumą, iš kurios Vasario 16 gimnazijai pasiūsta \$275.00. Tad šiems, aštuntiesiems, būrelio metams, lieka \$2.00.

B. Masiulis, Būrelio vadovas

• **Kun. Dr. Martynas Kavolis** bažnyčios centro nutarimu New Yorke, yra pašauktas misionierium ypatingiem uždaviniam bažnytinėje veikloje didmiesčio centre vykdyti. Jis dabar yra priskirtas vienai anglų parapijai Chicago miesto centro (downtown) apylinkėje. Tos parapijos narių dalis yra užsieniečiai, kalbą įvairiomis kalbomis. Toji parapija yra Jungtinės Liuterionių Bažnyčios Illinois sinodo žinioje ir ekumeninio sąjūdžio bei Pasaulio Liuterionių Sąjungos krypties.

Dr. Kavolis iki šiol buvo Jeruzalės lietuvių ev. liut. parapijos klebonas Collinsvilėje. Joje pamaldos pirmau ejo vien tik lietuvių

Lietuvių Finansinė Įstaiga - The Superior Savings and Loan Ass'n užsakė Lietuvių Enciklopediją ir ją padovanojo Clevelando miesto knygynui. Praėjusį šeštadienį L. Enciklopedijos bendradabius V. Braziulis 18 tomų įteikė banko vadovybei. Iš kairės: V. Braziulis, viceprezidentas ir sekretorius J. T. Derigher, prezidentas J. P. Ditchman ir išdėdinto C. P. Šukys.

Dirvos nuotrauka

LIETUVIŲ FUTBOLININKŲ PERGALĖ

Sekmadienį, spalio 17 d., Chicago lietuvių futbolo klubas Lituania — Lithis žaidė priešpaskutines antrojo rato pirmos diviziono futbolo rungtynes prieš Gary, Ind., lenkų Hoosiers, kurias užtikrintai ir aukštu rezultatu — 8:1 — laimėjo. Tuo jau garantavo pirmos diviziono nugalėtojo titulą. Kaip pirmos diviziono meistris, Lituania sekantį sezoną žais Aukštojoje lygoje — National Soccer League Major Division. Šiuo laimėjimu Lituania išplaukia į plačiuosius JAV sporto vandenis.

Mums, sportu ir tautine lietuvių reprezentacija tikrai besidomintiems, tenka garbė ir pareiga pasveikinti šauniuosius Lituanicos futbolininkus ir jų nenuilstančius vadovus.

Lituanicoje šį sezoną žaidė: J. Perkūnas, R. Jenigas, N. Glieda, Alg. Malinauskas, H. Gavėnia, Leifertas,

Jonas Juška

kalba ir maždaug prieš 30 m. įvestos pamaldos dar ir anglų kalba. Bet joje jau apie dvidešimtis metų ejo kova dėl prisidėjimo ar neprisidėjimo Missouri sinodui, kuris nedalyvauja ekumeniniame sąjūdyje, ir dėl lietuvių pamaldų likimo.

Dr. Kavolis persikelia į naują veikimo vietą Chicagoje lapkričio mėn. pradžioje.

• **Atpigintų knygų iki 90%** galima įsigyti iš Gabijos leidyklos, kuri paskelbė knygų išpardavimą. Prašykite sąrašą šiuo adresu: Gabija, P. O. B. 235, Wyandanch, N. Y.

Žukauskas, Alb. Martinkus, Alg. Damušis, H. Jenigas, M. Mikalauskas, J. Kaunas, Alb. Stulga, F. Lukauskas ir Kleinaitis.

Lituanicos klubui vadovauja: Alg. Visockis, Mot. Pauperas, Grigas, R. Kožėnas, Vyt. Miceika. Komandos treneris — Vilijus Trumpjonas, pavasarį buvo Jonas Normantas — abu buvę Klaipėdos KSS ir Lietuvos rinktinės žaidėjai. Lituanicai ypač daug laiko ir energijos pašvenčia Romas Kožėnas ir Vytautas Miceika.

nois Universitetą. Jis vietinės futbolo lygos buvo pripažintas teisėju ir jau yra teisėjavęs kelionis rungtynėms.

• Petras Petrutis, iki šiol buvęs Vid. Vakarų sporto apygardos vadovu, perdavė šias pareigas Algirdui Bielskui, gyvenančiam Clevelande.

E. S.

DETROIT

ŠAULIŲ RENGIAMAS VAKARAS

Lapkričio 7 d., šeštadienį, buv. lietuvių svetainėje — W. Vernor ir 25 g-vės kam-pas, Detroito šaulių kuopa rengia pirmąjį savo rudens sezono parengimą - vakarą. Bus statoma linksma Anatolijaus Kairio 3-jų veiksmų komedija "Diagnozė". Vaidinimą stato Detroito Dramos Sambūris, vadovaujamas akt. Justo Pusdešrio. Vaidins: A. Rastenytė, G. Sadauskienė, A. Gubilas, K. Gricius, V. Ogilvis ir J. Pusdešris. Režisūra ir dekoracijos J. Pusdešrio.

Komedija labai gyva ir aktuali, nes joje vaizduojamas naujų ateivių lietuvių gyvenimas Chicagoje, kuris panašus ir visur kitur. Ją turėtų pamatyti ir jauni-mas, nes ten sprendžiami ir jų gyvenimo klausimai.

Po vaidinimo šokiai, bufetas ir kiti įvairumai.

Šauliai kviečia visus į savo parengimą atsilankyti.

Jau dabar išigvirkite bilietus "Gaivos" krautuvėje, arba tą pačią dieną prie įėjimo.

K. K.

Dirva ieško naujų skaitytojų

Laikraštį pastoviai gerinant ir ruošiantis nuo 1960 metų pradžios dažninti, labai reikalingi nauji skaitytojai.

Ateikit mums į talką. Užsakykit Dirvą savo artimiesiems, kurie dar jos iki šiol neskaito. Jei jūs žinote tokius savo artimuosius, ar kaimynius, kurie norėtų su Dirva susipažinti, mes jiems laikraštį siųsime nemokamai 4 savaites. Tuoj atsiskite jų adresą.

Užsakydami ar rekomenduodami naudokitės čia spausdinama atkarpa.

Užsakai Rekomenduojau Dirvą siųsti

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Už naują prenumeratorių siunčiu \$.....

(Mano adresas)

Lietuvių Bendruomenės Chicago apygardos - informacijos komisija. Iš kairės: L. Mockevičius, Vyt. Kasnūnas, J. Vaičiūnas (pirm.), T. Antanaitis, Al. Baronas, St. Daunys, Trūksta Z. Juškevičienės ir dr. J. Paplėno.